

Валерий Корниец

*Посвящается
Татьяне Корниец –
жене и соавтору*

ПЕРЕЗВОНЫ

(переводы с украинского)

Кировоград-2012

ББК 84(4РОС) 6-5

УДК 82-1

К 24

Корниец В. Перезвоны – Кировоград: Центрально-Украинское издательство, 2012. - 168 с.

Книгу видано за сприяння депутата Кіровоградської обласної ради Олександра Шаталова в рамках регіональної ініціативи голови обласної державної адміністрації С.М. Ларіна “Література рідного краю”.

У книгу увійшли вибрані твори кількох українських поетів, в основному наших земляків, з їх паралельними перекладами російською. Перекладачеві вдалося передати не лише слово, тобто ритм і риму, стиль, образність, художність кожного поета, а й його дух – емоційний лад, натхнення, особливості мислення, спосіб висловлення настрою, думок і почуттів.

Збірка допоможе тим, хто недостатньо володіє українською, відчувати, яка багата, барвиста й лірична ця мова. А той, хто знає обидві мови, отримає змогу насолодитись і оригіналом, і перекладом.

Редактор Станіслав Янчуков

ISBN 978-966-1588-70-6

© В. Корниец, 2012

© Центр.-Укр.изд-во, 2012

К ЧИТАТЕЛЮ

Эта книга предназначена для русскоязычного читателя (школьника, студента, просто любителя поэзии), который понимает, но недостаточно свободно владеет украинским языком.

Составлена она не совсем обычно: последовательно размещены оригиналы на украинском языке и переводы их на русский язык. А читать рекомендую следующим образом: сперва оригинал, потом его перевод, чтобы лучше понять особенности лексики, художественные приёмы и фразеологию, а затем снова прочесть оригинал, чтобы в полной мере насладиться неповторимой красотой, музыкальностью, лаконичностью, точностью и выразительностью украинского поэтического языка.

В книге представлены только 6 авторов. Пятеро из них родились, выросли и состоялись как поэты на Кировоградской земле. Она дала им и силы для роста, и крылья для полёта. Не случайно в творчестве каждого из них так мощно и проникновенно звучит тема матери – родины. Это наши земляки Владимир Базилевский, Валерий Гончаренко, Анатолий Крымский, Леонид Народовый и Валерий Юрьев. Последним представлен Александр Олесь (Кандыба). Эмигрант, талантливый литератор, творивший в начале прошлого века. Он был высоко оценен Максимом Рыльским, но почти позабыт в настоящее время.

Было очень трудно отобрать произведения для перевода: хотелось представить каждого автора во всём многообразии его творческой палитры. Естественно,

выбор авторов и подбор произведений в значительной мере зависел от вкуса и мастерства переводчика. К сожалению, отдельные замечательные произведения невозможно было перевести в силу их самобытной лексики и особенностей поэтического размера.

Надеюсь, эта книга не оставит Вас равнодушными: каждое произведение проникнуто огромной любовью к Украине, её природе, созвучно надеждам и чаяниям вольнолюбивого украинского народа, неотъемлемой частью которого они являются. Своим творчеством они внесли посильный вклад в создание нашего сегодняшнего независимого государства.

Уверен, что Вы полюбите этих поэтов, ощутите великолепие и неповторимость украинского языка, почувствуете неодолимое желание овладеть этим языком в совершенстве, чтобы открывать для себя и окружающих литературную сокровищницу украинского народа без переводчика.

Автор искренне благодарит коллектив «Центрально-Украинского издательства» и его редактора Станислава Янчукова за высокий профессионализм и требовательность при работе с представленным материалом.

Особая благодарность Анатолию Юрченко, председателю Кировоградской областной организации Конгресса литераторов Украины за ценные советы по усовершенствованию текста переводов.

*Судьба свои диктует
сроки:
Родился, жил, творил –
ушел.
Но не исчез –
остались строки.
К теплу их
прикоснись душой!*

В.Корниец

ВОЛОДИМИР БАЗИЛЕВСЬКИЙ

(14.08.1937 р.)

СТОЇТЬ ГОРА

Стоїть гора, а на горі,
Весела, мов картинка,
Уклякла з димом в димарі
Побілена хатинка.

Там є кощій, там є яга,
Бо ж як без них дитинці,
Яка від жаху знемага
Бува у тій хатинці.

Сидить на прив'язі – дива –
Там в лузі піймана сова
І квилять уночі
Невидимі сичі.

Неквапно крутиться земля,
Життя хугчіше кружеля.
Моє життя, не ваше,
Жене корів на пашу.

І ще не відає – над ним
Єдиним – знак довіри! –
Не зауважене ніким,
Пала Сузір'я Ліри.

СТОИТ ГОРА

Стоит гора, а на горе
Картинкой, да и только,
Застыла с дымом в дымаре
Белёная хатёнка.

Там есть кашей, там есть яга,
Ну как без них ребёнку:
Бывало, он изнемогал
От страха в той хатёнке.

А в ней, как в сказке, вот дива́,
Сидит на привязи сова,
И ухают в ночи
Ушастые сычи.

Земля кружится неспеша,
А жизнь спешит, свой круг верша.
И хлопцу жребий выпал
Гонять коров на выпас.

И он не ведаёт: над ним, –
Одним-единым в мире –
Как знак доверия, как нимб,
Горит Созвездье Лиры.

***

Вперлися в дюни. Урвався шлях.
Далі дороги нема.
Кактусом бути у цих пісках,
Щоб не зійти з ума.

Так я подумав, а брат сказав:
«Ми не туди пішли.
Треба праворуч, круг ями, за
Фортечні круті вали.
Там є криниця, там є вода,
Там порятунок наш.
Бачиш? Вже мати нас вигляда...»

«Брате, то є міраж.
Нема криниці, нема води,
Пісок до піска припав.
Я не піду і ти не ходи, –
Там не один пропав».

Махнув рукою, із ним впритул
Подавсь і я, недоум.
Тепер я кактус, він – саксаул,
Над нами свистить самум,

Пісок попереду й по боках,
Пісок – це наша тюрма.
Ніж бути кактусом в цих пісках, –
Волю зійти з ума!

31.08.2006 р.

***

В дюны упёрлись. Дорогу искать –
Тщетна попытка сама.
Кактусом быть бы в этих песках,
Чтоб не сойти с ума.

Так я подумал, а брат сказал:
«Мы не туда пошли.
Нужно правее, вокруг ямы, за
Крепостные валы.
Там есть колодец, а в нём вода –
Шанс на спасенье наш.
Видишь? Вон мать засмотрелась в даль...»

«Братец, да это мираж.
Нет там колодца и нет воды,
Песок там к песку припал.
Я не пойду, и ты не ходи –
Там не один пропал».

Махнул рукою, впритык шагнул
За братом и я, недоум.
Теперь я кактус, он – саксаул.
Над нами свистит самум.

Прочно зажаты в песчаных тисках.
Песок – это наша тюрьма.
Чем кактусом быть в этих песках, –
Желаю сойти с ума!

***

Відстріл поетів – не профанація,
не метафізика й гра парадоксами.
Відстріл поетів - не припиняється,
відстріл триває,

триває і досі він.

Ні, не Луб'янками,
Не Сандармохами,
Не Соловками та надзвичайками. –
Б'ють неспромогами!
Неперемогами!
Б'ють чужиною!
Б'ють невтручанням!

Кисню бракує! –
Поет задихається
в череві часу –

без світла і простору.

Відстріл поетів – не припиняється,
йде полювання
без жодного пострілу.

Дух, як афганець,
диба на милицях,
відстріл поетів –
б'ють ловчі і єгері.
Б'ють не з «Макарова»,
б'ють не в потилиці,
б'ють в центр всесвіту –
сонце підреберне!

Блима Евтерпа
у спротиві марному
майже знеструмленим
божим ліхтариком.
Риється в мотлосі гуманітарному,
у сиротинці
хрума сухариком.

2.10.2005

* * *

Травля поэтов – не профанация,
Не парадокс, не иронии стрелы.
Нынче идёт против голоса нации
Модернизированный метод отстрела.

Нет, не Лубянской
С чекистскими бденьями,
Не Соловками с застенками душными. –
Бьют невозможностью!
Бьют отчуждением!
Бьют невмешательством
И равнодушием!

Нет кислорода! –
Поэт задыхается:
В чреве истории просто ли выстоять?!
Эта охота не прекращается,
Нет ни флажков,
ни единого выстрела.

Дух, как афганец, –
костыль для опоры.
Целься в поэтов! –
Бьют ловчие, егери
Не из «Макарова»,
Без приговора
В центр вселенной –
В солнце подреберья!

Тщетно Евтерпы
Сопrotивление –
Нет электричества
В божьем фонарике.
Роется в гуманитарном глумлении,
В горьком сиротстве
Хрустит сухариком.

***

Прогуляв – золотий свій
розтринькав запас.
Тільки й чую – шумить вислизаючий час.

Тільки гривами, бачу, трясуть вдалині
Розсипні табуни – вислизаючі дні.

Горобиної ночі, як ногайська орда,
Підступає під горло скажена вода.

І на тисячу миль – ні човна, ні плота,
І на тисячу верст – чорнота.

Ще пручається дух – залишається шанс
На архангельський скарб,
на Господній запас.

Та занадто чорнильна й стрімка бистрина,
Та страшна й безпомильна вода прибутна.

04.01.2005 р.

* * *

Прогулял – золотой растранжирил запас.
Только слышу, как время скользит мимо нас.

И мелькают вдали только гривы одни,
Вроссыпь мчат табуны – ускользнувшие дни.

Воробьиною ночью, как ногайцев орда,
Подступает под горло, зверея, вода.

И на тысячу миль – ни челна, ни плота,
И на тысячу вёрст – чернота.

Вырывается дух – сохраняется шанс
На архангельский клад, на Господний запас.

Но чернильна стремительных вод быстрина,
Слишком страшно, безжалостно мчится она.

***

Цей місяць веселий –
на щастя підкова,
Та тишу чавунну
не виліпить словом.
Важкий, мов колода,
німіє язык,
Безпомічна пам'ять,
не викричать крик.

А дух поривається
час підім'яти,
Продертись крізь простір,
себе ошукати,
Назад завернути
грай-блиск перезви
І видихнуть пошепки:
– Нене, живи!

***

Был месяц весёлый –
на счастье подкова,
Но тяжесть безмолвья
не вылепить словом.
Тяжёлой колодой
немеет язык,
Беспомощна память,
не выкричать крик.
А дух порывается
время вернуть,
Прорваться сквозь годы,
себя обмануть,
Вернуться назад,
к перезвонам живым,
И выдохнуть шёпотом:
– Мама, живи!

***

Розрив зв'язків –
сумна картина.
Зітхнеш хіба що крадькома:
З колишніх друзів
ледь третина,
А може, й тих уже нема.

Коли прийшла пора розору,
Видніші в радості й журбі
Всі, кому був ти за опору,
Хто був опорою тобі.

***

Ні знаменитим, ні везучим
Не заздри я.
А заздри тим,
Хто не карався неминучим
І був до смерті молодим.

В обіймах щастя і в розруху,
Коли хиталися мости,
Щасливу незалежність духу
Їм удалося зберегти.

***

Рвёт время дружеские сети.
Вздохнёшь тайком наедине:
Былых друзей – не больше трети,
А может быть, и тех уж нет.

Когда пришла пора разора,
Виднее в счастье и беде
Все те, кому ты был опорой,
И кто опорой был тебе.

***

Ни к знаменитым, ни к везучим,
А к тем я завистью раним,
Кто, неизбежностью не мучась,
До смерти молодость хранил.

В объятьях счастья и разрухи,
Когда мостов качалась нить,
Суть независимости духа
Им удавалось сохранить.

***

Сорокарічні початківці
Бредуть понуро на Парнас
Уже гуртом – неначе вівці
Чи школярі у перший клас.

Даруй же многі літа, Боже,
Їм, що шукають власний слід.
Щоб самоствердився з них кожен
Бодай у дев'яносто літ!

***

Чуже тепло –
як іскорка з багаття:
Сяйнула, спалахнула – і нема.
Ще й рук не відігрів, а вже ошмаття
Снігів на плечі вергає зима.

І все-таки благословляю свято
Душі, якій та мить не все одно...
Чуже тепло не може врятувати,
Але й не дасть загинути воно.

***

Вот начинающих под старость
Толпа понуро на Парнас
Бредёт, словно овец отара
Или ребята в первый класс.

Даруй же многи лета, Боже,
Им, ищущим свой личный след –
Пусть каждый состояться сможет
Хотя бы в девяносто лет.

***

Тепло чужое –
от костра искринка:
Сверкнула-полюхнула –
след простыл,
Рук не согрел,
а уж с метельным вскриком
Зима на плечи
валит снега стынь.

И всё-таки благословляю душу,
Которой хоть на миг
не всё равно ...
Тепло чужое
стужу не разрушит,
Но и не даст погибнуть нам оно.

***

Сонце улякло багряно,
Небо насупилось грізно.
Горе відвідало – рано.
Щастя навідалось – пізно.

Словом кришив на папері,
Так все життя й покришилось.
Слава постукала в двері,
В хату зайшла – запізнилась...

***

Несе нас, немов на покуту,
За тридев'ять вод і земель.
Душа ж, як дворняга, прикута
Весь вік до родинних осель.

Назвись ти хоч Васко да Гама,
Та виб'є опору з-під ніг,
Якщо заgrimить ланцюгами,
Потягне на рідний поріг.

***

Солнце застыло багряно,
Небо насупилось грозно.
Горе наведальось – рано.
Счастье наведальось – поздно.

Слово – раскрошенной лавой:
Жизнь раскрошенной стала.
В дверь постучалась Слава,
В дом мой вошла – опоздала...

***

Нам, как на погибель, неймётся,
Несёмся куда-то, Бог весть.
Душа же, как пёс, остаётся
Весь век у родительских мест.

Да будь ты хоть Васко да Гама,
Опора уйдёт из-под ног,
Судьба загрохочет цепями –
И вспомнишь родимый порог.

***

І вишень жар, і в полі квіти,
І липовий духмяний мед.
Стежками світу котить літо
Свій золотий велосипед.

Пірне у граєво пшениці,
Мчить між переліски навкіс.
І сонця промені – як спиці
У кожнім ободі коліс.

І дні трудні, і трудоднями
Заповнено анкету літ.
І крутойдучими хлібами
Шумлять поля за ним услід.

***

И вишен жар, и поле – цветом,
И липовый душистый мёд.
По тропкам жизни катит лето
Свой золотой велосипед.

Нырнёт в игривый блеск пшеницы,
Мчит перелеском под откос.
И солнца лучики, как спицы,
Мелькают в ободках колёс.

И дни трудны, и трудоднями
Заполнена анкета лет..
Крутыми, зрелыми хлебами
Шумят поля за ним вослед.

***

В'ється вечірній димок,
В'ється ген-ген над хатами,
В тихій покорі лісок
Марить зеленими снами.

Вийшов сусіда на двір,
Шапку насунув на чоло,
Скоро зіркий білозір
Висвітить простір навколо.

Вигулькне десь з-за гори
Хвацький козак Морозенко,
Виповнить дзвоном яри,
Витопче всі борозенки.

Білий дріма сніговій,
Біле березове тіло...
Тільки в росині малій
Сяйво зорі не зітліло...

***

Вьётся вечерний дымок
Где-то вдали над домами.
В тихом смиреньи лесок
Грезит зелёными снами.

Вышел сосед мой во двор,
Шапку на брови насунул...
Зоркий придёт белозор –
Высветит дали повсюду.

Выглянет из-за горы
Хватским казаком Морозко,
Звоном наполнит яры,
Вытопчет всюду бороздки.

Дремлет простор снеговой,
Бело берёзоньки тело...
Только в росинке одной
Пламя зари не сотлело.

***

Муки творень – народження муки.
До нестями, аж піт на чолі.
І дерева випростують руки,
Щоб утвердить себе на землі.

І пшениця в глухій чорноземі
Неминуче сяга висоти,
Непоборною вічністю зерен
Множить те, що повинно рости.

У завзятості, в дивнім борінні
Юний злак і комаха мала,
І берізка в ажурнім одінні,
І пташа, що запрагло тепла.

Світе любий, трударю великий,
Сивий воле на полі труднім,
Все зайшлося народження криком
У зеленому царстві твоїм.

Все у русі – в жазі повсякдення,
Все в зусиллях – сади й солов'ї,
Наше слово – з твого одкровення,
Наші злети – то злети твої!

***

Муки творчества – муки при родах:
Полуобморок, пот на челе.
И деревья ввысь руки возводят,
Чтоб себя утвердить на земле.

И пшеница в глухом чернозёме
Достигает своей высоты,
Торжествующей вечностью зёрен
Умножая, что должно расти.

Всё в упорном и дивном борении:
Юный злак и букашка мала,
И берёзка в наряде весеннем,
И пичуга, что жаждет тепла.

Край любимый, ты труженик вечный,
Сивый вол и в посев, и в жнивье.
Новорожденным криком отмечен
Каждый миг в мудром царстве твоём.

Всё в движении – в жажде творенья,
Всё в усилиях – сады, соловьи.
Наше слово – твоё откровенье,
Наши взлёты – то взлёты твои.

Сліпі

Іде сліпий до водопою
Чи збочує на манівці, –
Відгородився сліпотою,
Немов укритися з головою,
Блаженний усміх на лиці.

Сліпий не звик трудити зору,
У нього свій орієнтир.
Сліпому – віра за опору,
Слова, що скаже поводитир.

А поводитир лукавить часто
І каже те, чого нема.
Веде по кризі та по насту –
Сліпак хай падає сліпма.

Коли недобре чоловіку,
Наспотикається в ходьбі,
Повірить він в молочні ріки
І навіть в груші на вербі.

Вожатий знає – для сліпого
У міражах є вищий зміст.
Бери й ліпи, що хочеш, з нього –
Сліпець піддатливий, як віск.

Сліпий підозрює про грати,
Про зміщення в календарі.
Та дуже страшно прозрівати
При ще живім поводитирі.

Він запримітив краєм ока
Дух ошуканства й ворожди:
Хто не засвоює уроку,
Щеза безслідно назавжди.

Тому й прикинувся незрячим,
Тому й навчився – круть та верть –
Тому й вітійствує, не плаче
На грищі, де життя і смерть.

Слепцы

Идёт незрячий к водопою
Иль поманит другая цель –
Отгородился слепотою,
От всех укрылся с головою
Улыбкой глупой на лице.

Слепой не утруждает взора –
Ведь есть всегда ориентир.
Слепая вера – вот опора
Всему, что скажет поводырь,

А поводырь лукавит часто,
Врёт: скоро трудностям конец.
Ведёт по льду или по насту –
Пусть чаще падает слепец.

И если плохо человеку,
Наспотыкался при ходьбе,
Поверит он в молочны реки
И даже в груши на столбе.

Вожатый знает: для слепого
Смысл сокровенный – в миражах.
Захочешь – вылепишь любого,
И он не сможет возражать.

Мелькнёт догадка: всё иначе,
И сдвиги есть в календаре, –
Но страх не даст слепому зрячим
Стать при живом поводе.

Он заметил краем ока,
Что есть обман, что есть вражда:
Кто не усваивал уроки,
Исчез бесследно навсегда.

Вот и прикинулся незрячим,
И приспособился – круть-верть –
Вот и витийствует, не плачет
На игрище, где жизнь и смерть.

***

Витягнеш руку у просторі й часі –
Скверна і бруд налипають на руку.
Неба пригубиш з господньої чаші –
Небом не змиєш кров і наругу.

Тільки й польоту – від горя до лиха,
Тільки й розваги – фанфари до сказу.
Пастирів темних розмножені лики –
Темного розуму іконостаси.

Чути розгул божевільного хору,
Храми палають, і падають вежі.
Винести б душу з такого розору,
Душу-дитину з розору-пожежі.

***

Руку в пространстве и времени поднял –
Скверна и грязь налипают на руку.
Небо пригубил из чаши господней –
Небом не смоешь ни крови, ни муки.

Только и лёта – от горя до лиха,
Все развлеченья – газетные сказки.
Пастырей тёмных размножены лики –
Тёмного разума иконостасы.

Слышен разгул сумасшедшего хора,
Храмы пылают и башни-дозоры.
Вынести б душу живой из разора,
Душу-дитя из разора-раздора.

ВАЛЕРІЙ ГОНЧАРЕНКО

(1942-2000 рр.)

ДО УКРАЇНИ

Єдиній тобі, крик тамуючи в горлі,
Звіряюсь, неначе караюсь в борні.
В надії, у щасті і лютому горі
Пробудь у мені!

Всеславній тобі і знедоленій всує
Вклонюся літами у чорний свій день.
До тебе майбутнє, мов свічку, несу я,
Не згасла б лишень!

На паперті віку молюся тривожний:
Підступну зневіру безсмертям рази.
Хай вічно ти будеш в билиночці кожній
І в краплі роси!

Ти – пісня найперша і та, що остання,
Яку не зміню ні на які пісні.
Тобі, всеземній, найсвятішій, осанна!
Лишись у мені!

К УКРАИНЕ

Единой тебе, крик свой комкая в горле,
Доверюсь, борясь и страдая во мгле.
В надежде и счастье, в неволе и горе
Пребудь же во мне!

Всеславной тебе, обездоленной всеу,
Тебе поклонюсь в ожиданьи зари.
К тебе день грядущий, как свечку, несу я,
Пусть только горит!

На паперти века молюсь я и стражду:
Неверья измену бессмертьем рази.
Пусть вечно ты будешь в былиночке каждой
И в капле росы!

Пою о тебе. Буду петь неустанно –
И песен других для меня просто нет.
Тебе, всеземной и светлейшей, осанна!
Останься во мне!

Віра

Хай зневіри карга пихата
В небуття назавжди руша.
Рідна мова – не степ, не хата,
А безсмертя мого душа.

Все знесла: шовіністів книпи
і перевертнів злу чуму
доля страдницька України –
мова прароду.
Ось чому
вірю жадібно і пророче,
не вагаючись ні на мить,
що нащадок в багно не втопче
те, що часом топтали ми.

Сьогодні – моє прокляття,
Вмри хулою, воскресни знов
Найсвятішим людським зачаттям,
Що синівську несе любов.

Хай в майбутть, молоду основу,
Ляже слово – не з нього чад,
Бо народу, що втратив мову,
Більше нічого вже втрачать...

ВЕРА

Пусть неверья карга горбата
От позора умрёт в глуши.
Речь родная – не степь, не хата,
А бессмертье моей души.

Шовинистов пинки сносила,
Злую оборотней чуму
Украины и боль, и сила –
Речь прапрадедов. Потому
Верю жадно в слова пророчьи,
Нет сомнения ни на миг,
Что потомок наш в грязь не втопчет
То, что, каюсь, топтали мы.

День сегодняшний – ты проклятье,
Умирай и воскресни вновь
Человечьим святым зачатем,
Что сыновью несёт любовь.

Пусть в основу молодого рода
Ляжет слово – души заря...
Потеряв свой язык, народу
Больше нечего потерять!

***

Зелений бог вітрів у лузі
Із нами бавивсь. Як малі,
Ми озирали світ ілюзій
Очима неба і землі.

Дивились квіткою на квітку,
Тоді не іскру у золі,
А зорі бачили нерідко
Очима неба і землі.

Ми щиро вірили у диво,
Що птах зависне на крилі.
Це вгледіть раз лише можливо
Очима неба і землі.

Нас поривання копійчани
В оману слави не змели,
Бо ми прозріли на світанні
Очима неба і землі.

Щоб власний голос в комусь чути,
Пощо за тишею жаліть?
Собою бути – значить бути
Очима неба і землі.

Свій епілог з весни, о Боже,
Ми вже допишемо самі...
...Сліпий душею бути не може
Очима неба і землі.

***

Зелёный бог ветров бутузил
Нас, малышей, а мы росли
И озирали мир иллюзий
Глазами неба и земли.

Не искрою в золе мы тлели,
А, как цветок цветку, цвели
И зори видели с купели
Глазами неба и земли.

Птах замирает в пируэте,
В пыльце купаются шмели.
Лишь раз увидеть можно это
Глазами неба и земли.

Порывы выгоды презренной
В плен ложной славы не смели.
Пришёл рассвет – и мы прозрели
Глазами неба и земли.

Чтоб голос наш не стал забытым,
Зачем о тишине молить?
Собой остаться – значит быть нам
Глазами неба и земли.

Свой эпилог с весны, о Боже,
Мы дописали, как смогли...
...Слепой душою быть не может
Глазами неба и земли.

ОСЛІПЛИЙ ПЕС

Завулком боязко порану
Пес жалюгідний шкутильгав
І носом тицькався в паркани,
Мов штахетини рахував.

Кум із кумасею балакав,
Докинув жарт, мов хрін сухий:
«Мать, нализалася собака!
Ич, ковилає, хи-хи-хи!»

За псом, неначе знавіснілі,
В руках затиснувши грудки,
З веселим реготом спішили
Міські безжальні хлопчачки.

Пес намагався бігти борше,
Мов цим бешкетникам годив,
І важко, як старенький поршень,
Спітнілий бік його ходив.

Йому тюгукали. Йй-богу,
Мов прирікали на біду.
А він винюхував дорогу,
Немов шукав щось набігу.

Та ось Рябко спіткнувсь невдало.
І в рів, де кущиться трава,
Мов гільйотована, упала
На лапи сива голова.

Він весь дрижав, мов поторочі
Ввижались псові у п'їтьмі.
І невидючі добрі очі
Стікали тихими слізьми.

...Коли безсилий пес незрячий
Вже не гарчить, не скімлить, лиш
Благально до людини плаче,
Це, мабуть, дійсно – найстрашніш.

ОСЛЕПШИЙ ПЁС

По переулку утром рано
Брёл жалкий хромоногий пёс
И носом тыкался в ограду,
Как будто бы считая тёс.

Кумасе кум, от пьянки синий,
Подбросил шутку невзначай:
«Глянь, нализался, видно, псина,
Хромает, ноги волоча».

За псом, как многорукий Шива,
Швыряя камни: кто попал?! –
С весёлым хохотом спешила
Детей безжалостных толпа.

Пёс, словно сорванцам в угоду,
Бежал, осилив хромоту,
Ходили, как мехи у горна,
Бока в ушибах и поту.

Гнались, как ловчие, ей-богу,
Визжал победно ртов оскал.
А пёс вынюхивал дорогу,
А пёс спасение искал.

Вдруг оказался ров у тына –
Пёс рухнул, воздух ртом лова.
Упала, как от гильотины,
На лапы песья голова.

Дрожь била естество собачье,
А он лежал, кровь не слизав...
И, как укор, из глаз незрячих
Стекала тихая слеза.

...Когда бессильный пёс незрячий
(Не зарывав, не подняв вой)
Моля о жалости, заплачет –
Действительно, страшней всего.

ВІТАННЯ ГОРЛИЦІ

Про це б написати величну поему,
Де слово нуртує, мов струменем б'є.
При білим вікні на балконі моєму
Голубка гніздо влаштувала своє.

Вона два яєчка у пір'я ховає,
Довірливо дивиться в очі, мовляв,
Тобі довіряю сьогодні, хазяїн,
Щоб завтра тобі довіряло маля.

Вона прилітає сюди, мов додому,
Крилом звеселяє оселю тоді.
Як радісно знати,
що в цьому складному
І грізному світі ще вірять тобі.

Світанок човнує в серпанок імлистий
І веслами настрою в будень гребе.
І я – урбаніст провінційного міста –
Сьогодні, пташино, співаю тебе.

ПРИВЕТСТВИЕ ГОРЛИЦЕ

Достойно поэмы событье такое,
Где слово, вскипая, разрядами бьёт.
Под белым окном у меня на балконе
Голубка гнездо смастерила своё.

Она два яйца в горстке перьев скрывает
И смотрит в глаза, словно мне говоря:
Хозяин, сегодня тебе доверяю,
Чтоб завтра птенец смог тебе доверять.

Она вся в заботах о новой «квартире»,
Меня веселит, отвлекая от бед.
Как радостно знать, что в бушующем мире
Всему вопреки кто-то верит тебе.

Чёлн утра плывёт предрассветною речкой,
Веслом настроения в будни гребя.
И я – урбанист, скромный житель местечка –
Голубка, в стихах воспеваю тебя.

НА РОЗІ ПОЛУДНЯ

Відлітає вже обрій квітневий,
Утікають шляхи молоді.
І розходяться сумніви в небі,
Ніби кола на сизій воді.

Колосочок останній не вижну,
В ноги пам'яті не поклонюсь.
Жалкувати за втраченим – смішно.
А сміятися страшно чомусь.

Озираюсь на свято буденне –
Як змінився життя небокруг.
І відводить свій погляд від мене
Ще не ворог, та вже і не друг.

Я ковзну мимо нього очима
(Ет, не все, що блищить, золоте).
Хто урок на зрадливість отримав,
Той на чесність екзамен складе.

Свій талант, як захмарене мєво,
Не клену, а тим більш – не молю.
Відлітає вже небо квітневе,
І його я в долоні ловлю.

НА ПИКЕ ПОЛДНЯ

Отлетает апреля цветенье.
Молодые дороги, вы где?
И расходятся в небе сомненья,
Как круги на свинцовой воде.

Колосочек последний не трачу.
В ноги памяти не поклонюсь.
И смешно сожалеть об утратах,
И смеяться над ними боюсь.

Праздник будней вокруг хороводит –
Изменяется жизненный круг.
И при встрече со мной взгляд отводит
Пусть не враг, но уже и не друг.

И не надо мне взглядов обмена:
Блеск – под золото, сущность-балласт.
Кто проучен уроком измены,
Тот на честность экзамены сдаст.

И судьбу, счастлив был или не был, –
Не клянупу, ни о чём не молю.
Отлетает апрельское небо,
И его я в ладони ловлю.

ПРЕДТЕЧІ

О земле, вельтнів роди!

П. Тичина

Наш відступ у завтра – не втеча,
Бо дух протиборства не щез.
Моє покоління – предтеча
Нащадків одвертих, як честь.

Мигнулись, але не згинались,
Ламаючи власні хребти,
І навіть самі ж намагались
Супроти сваволі гребти.

А втім, холої превеликі
Траплялися часто й між нас,
Кар'єри обранці дволикі,
А то і столикі підчас.

Були в нас іуди і Данки,
Світанки і ночі жахні.
Співали захриплі горлянки
Пігмеям хвалебні пісні.

Уста нам стискали обценьки
Безправ'я. Та в брежневській млі
Зоріли Стуси й Симоненки –
Відверті, як честь, Василі.

...Коли ми у завтра ідемо,
Відкривши, як душу, свій час,
Згадаймо усіх поіменно,
Хто був сміливішим за нас.

Не можна відкласти на потім
Сьогоднішні болі співця.
Предтечі згоряють на попіл,
Щоб стукався він у серця.

ПРЕДТЕЧИ

Путь в завтра не бегством отмечен,
Бунтарский порыв не исчез.
Моё поколение – предтеча
Потомков открытых, как честь.

Мыгнулись, но мы не сгибались,
Ломая свои же хребты,
И против насилья пытались
Порой в одиночку грести.

Вокруг холуёв превеликих
Кружился угодливый рой:
Всегда карьеристы двулики,
А то и столики порой.

Бывали иуды – и Данки,
Рассветы – и ночи валун.
А глотки, охрипнув от пьянки,
Пигмеям орали хвалу.

Уста торцевали нам стулом
Бесправья, но в брежневской мгле
Был свет Симоненков и Стусов,
Открытых, как честь, Василей.

...Когда в день грядущий идём мы,
Открыв, словно душу, свой час,
Припомним их всех поимённо,
Творивших отважнее нас.

Нельзя, чтоб потом были спеты
Тревоги и боли певца.
Предтечи сгорают на пепел,
Чтоб в наши стучал он сердца.

ТОМУ, ХТО ПОМРЕ НА СВІТАНКУ

Вже промінь дзвінкий у вікно не постука.
Тобі не розквітне троянда чудесна.
Нарешті, земляче, умре твоя мука,
Та радість від цього, на жаль, не воскресне.

В татарник сховається вітер недужий,
Де тиша піском в улоговині плаче,
І горлиці вип'ють півнеба з калюжі,
Та ти свою спрагу не втолиш одначе.

Ніколи дорога суєт не покличе,
Не візьме у бран тебе скнарості демон.
І все ж ти пробач нас, німий мандрівниче,
Що ми – не з тобою, хоч слідом ідемо.

Прости, що востаннє і вперше сьогодні
В тобі не озветься пробудження пісня.
І я тільки, впавши лицем у долоні,
Мов квітку, губами ім'я твоє стисну.

Без тебе у світ гаруватимуть квітні,
Де, може, пристанище слізне і наше.
О хто б ти не був, молодик а чи літній,
Пробач, нещасливцю, бо як же інакше?

ТОМУ, КТО УМРЁТ НА РАССВЕТЕ

Луч звонкий в окно не ворвётся без стука,
И цвет не подарит куст розы чудесной.
Земляк, наконец-то умрёт твоя мука,
Но радость от этого, жаль, не воскреснет.

В татарник запрячется ветер недужный,
Заплачет песком тишина в луговине, –
И горлицы выпьют полнеба из лужи,
Но ты свою жажду из сердца не вынешь.

Дорога сует никогда не поманит,
И в плен не возьмёт тебя жадности демон.
И всё же прости нас, безмолвия странник,
Что мы – не с тобою, хоть следом идём мы.

Прости, в первый раз и в последний сегодня
Тебя не разбудит звук песенной гаммы,
И только, лицо уронив на ладони,
Я имя твоё, как цветок, сжал губами.

Апрели цвести без тебя не устанут.
Там, может, пристанище слёзное наше.
О, кто бы ты ни был, молодой или старый,
Прости, несчастливца, но как же иначе?

* * *

Бути променем чи краплиною,
Лиш світитися Україною.
Бути вітром, зятим вітром,
Спів про неї нести по світу.

Україно, удень і ніччю
Наді мною твоя любов
І твоє степове обличчя
Із бровами густих дібров.

Що мої перемрії варті
Перед шелестом верб гнучких?
Буду просто стоять на варті
Неповторних пісень твоїх.

Весняне білокриле небо,
Вечорів твоїх зореліт.
Грають райдугою про тебе
Молодих моїх двадцять літ.

Україно: гаї і доли,
І що ще мені треба мати?
Ти – моя найсвітліша доля,
Ти – моя найрідніша мати.

Коли славлять гучною ранністю
І людей і їх труд мотори, –
Я стелюсь голубою радістю
По рахманних твоїх просторах.

Мимо парків осінньосонних,
Крізь пожовклого листя сум,
Як великий пахучий сонях,
В грудях серце твоє несу.

***

Быть лучом или каплей синею,
Лишь светиться бы Украиною.
Стать бы ветром, упорным ветром,
Песнь о ней понести по свету.

Украина! И днём, и ночью
Надо мной твоя сень добра.
Смотрят с лаской степные очи
Под бровями густых дубрав.

Голос мой не сравнится даже
С тихим шелестом гибких ив.
Буду просто стоять на страже
Несравненных красот твоих.

Белокрылое небо вёсен,
Вечеров твоих звёздный след.
Лишь тебе краски радуг бросят
Молодых моих двадцать лет.

Украина: леса и доли,
Что ещё я могу желать?
Ты – мой свет лучезарной доли,
Ты – родней, чем родная мать.

А когда славят гулкой ранностью
И людей, и их труд моторы,
Я стелюсь голубою радостью
По спокойным твоим просторам.

Мимо парков осеннее-сонных,
Сквозь багряную грусть в лесу,
Как душистый большой подсолнух,
Твоё сердце в груди несу.

***

Не розбуркати кроками
Тихий сон тополят.
Під снігами глибокими
Сплять лютневі поля.

Тут згорнулись сувоєм
Грудні, квітні, маї...
Полю, рідному полю
Сняться друзі мої.

Я не можу заснути
Під хурделиці свист.
Ніби в кригу закутий,
Десь мій сон забаривсь.

І наповнює спокоем
Світ срібляста імла,
Під снігами глибокими
Спить зернина мала.

***

Не пробудится рокотом
Тихий сон тополят.
Под снегами глубокими
В феврале спят поля.

Тут смешались невольно
Декабри и май...
Полю, милому полю
Снятся други мои.

Сон спокойный не дан мне
Под метелицы свист.
Словно скованный льдами,
Где-то сон мой завис.

Мир спокойствием полнится,
Снег серебрится в степи.
Спит росток жизни-вольницы –
Кроха-зёрнышко спит.

***

Пам'ять, танеш, пам'ять, танеш
На долонях, на устах.
Пам'ятаєш, пам'ятаєш? –
День вмирав, як синій птах.

Шаленів довкола квітень,
Бив у бубон золотий.
Стукотіли в шиби віти,
Лиш мовчали я і ти.

Як страждав я! Рвав шалено
Мрії сплетиво міцне.
Ти ж дивилася на мене
І не бачила мене.

Пізній вечір від порогу
До грудей печаль намів.
Я зітхав, прощався довго
І проститися не міг.

І пішов...Лиш марив цвітом
Дивних кучерів твоїх.
І лунав над цілим світом
Твій жорстокий гордий сміх.

***

Память, таешь, память, таешь
На ладонях, на устах.
Вспоминаешь, вспоминаешь? –
День угас, как синий птах.

Уносил апрель печали,
В бубен бил, швырял цветы...
Ветки в окна к нам стучали,
Но молчали я и ты.

Я страдал! Рвал в клочья душу,
За мечту себя браня.
Ты смотрела равнодушно
И не видела меня.

Поздний вечер от порога
Мне на грудь печалью лёг.
Я вздыхал, прощался долго
И проститься всё не мог.

Но ушёл... Лишь бредил цветом
Кудрей, что дивили всех.
И звучал над целым светом
Твой жестокий гордый смех.

ПОСЛАННЯ ДО ПІТЕКАНТРОПА

Крику мій, у горлянці чався!
Я до фінішу вже добіг.
Пітекантропе, друже, чванься
Тим, що заздriamo ми тобі.

Обмеліли і обміліли
В руслі часу віки нові.
Як ми розумом обідніли
З безголів'ям у голові.

Де шмат неба із летом птаха?
Мирний атом спалив Едем.
І земля наша рідна – плаха,
До якої себе ведем.

Пітекантропе, не вагаюсь –
Щиро зичу я у журбі:
Хай ніколи підступний Фауст
Не пробудиться у тобі.

Будь щасливий в насущній праці.
Хай не ступить на твій поріг
Мефістофель цивілізацій,
Що тебе на загин прирік.

ПОСЛАНИЕ ПИТЕКАНТРОПУ

Крик свой в горле сдержу десницей!
Финиш. Я прерываю бег.
Питекантроп, ты можешь гордиться –
Мы завидуем нынче тебе.

Измельчали и обмелели,
Но с годами не став новей,
Как мы разумом обеднели
С безголоviем в голове.

Где клочок неба с полётом птаха?
Мирный атом всё жжёт огнём.
И родная земля – как плаха,
На которую мы взойдём.

Питекантроп! В душе покаясь,
Как молитву твержу, как обет,
Чтоб вовек лицемерный Фауст
Пробудиться не смог в тебе.

Постарайся живым остаться.
Пусть не ступит на твой порог
Мефистофель цивилизаций,
Что на гибель тебя обрёт.

ДЕНЬ ДО ВЕЧОРА

День до вечора, день до вечора
І – дорога моя довершена.
Зміг на неї лиш біль потратити,
Неможливо назад потрапити.
А попереду, так, попереду
Все, як нерви свої, папери рву.
Вечори, на журбу приречені,
Не збагну ув очах лелечиних.
І вже зовсім не можу втямити,
Чом природі копаєш яму ти,
Цар природи?..
Жахлива істина:
Як вдалось півпланети з'їсти нам?
Божевілля цивілізації:
Грізні успіхи, різні акції.
Не сховаюсь в собі за догмами,
За словами порожньо добрими.
Бо ще путь моя недовершена,
Хоч і близько уже до вечора.

ДЕНЬ ДО ВЕЧЕРА

День до вечера, день до вечера –
И дорога финалом отмечена.
    Смог на ней только боль потратить,
    Невозможно вернуть утраты.
Без разбора – последние, первые –
Рву бумаги свои, как нервы я.
    И ответа тоскливым вечером
    В журавлиных очах не встречу я:
Почему, от успехов пьяные,
Тупо роем природе яму мы?
Царь природы?
    Кошмарна истина:
Удалось полпланеты изгрызти нам.
    Сумасшествие цивилизации –
    Виртуальность модернизации.
И уже не прикрыться догмами
И словами фальшиво добрыми.
    Пусть дорога моя не вечная,
    Но хотел бы успеть до вечера.

***

Котились велосипеди,
Легіли, немов жар-птиці,
І промені, як солому,
Намогували на спиці.

Верба над червоним ставом
Пливла, ніби птах великий.
І ранок – рудий хлопчисько –
Сопілкою сонце кликав.

За обрій дороги бігли,
Зникали в блакитній млі.
У полі хустини білі
Ромашками розцвіли.

І тишу прозорі звуки
Взяли в кришталеві грати.
О, ранку! Віддай сопілку!
Я теж на ній хочу грати.

***

Катились велосипеды,
Летели, словно жар-птицы,
И солнца лучи соломой
Наматывали на спицы.

Плыла, как большая птица,
Над озером красным верба.
И утро – мальчишка рыжий
Свирелью звал солнце в небо.

В дрожащую синь дороги
Бежали, пропав вдали.
Платочки белые в поле
Ромашками расцвели.

И звуки хрустальной цепью
Смогли тишину заковать.
Рассвет! Поделись свирелью!
Я тоже хочу поиграть.

Я ВСЕ ЗБЕРІГ

Я все зберіг: твої листи,
Нашептані тугими перами,
І брів розведені мости
Над чорнокарими озерами.

Моя любов лише в мені.
Горгаю дні минулоплинні.
Так вітер сірий на стіні
Горга птахів тремтливі тіні.

Я все зберіг: твою весну,
Легкий відбиток милих ніг.
Лише тебе, тебе одну
Я не зберіг...

* * *

Темнів небосхил натомлений.
Вже вечір сідлав коня.
І сонця їжак солом'яний
Скотився в долоні дня.

Сади мерехтіли сливами,
Де юнки губили сміх.
Голубками полохливими
Тривожились перса їх.

Спліталися тіні в'юнисти
І стишувались в траві.
В солодкім полоні юності
Горів поцілунків цвіт.

Я ВСЁ СБЕРЁГ

Я всё сберёг: и писем стынь,
Нашёптannую злыми взорами,
Бровей крылатые мосты
Над черно-карими озёрами.

Любовь моя, ты лишь во мне.
Листаю прошлых дней сплетенье,
Так ветер серый на стене
Дрожащих птиц листаёт тени.

Я всё сберёг: твою весну,
След чуть заметный милых ног.
И лишь тебя, тебя одну
Я не сберёг...

* * *

Темнел небосвод истомленно,
И вечер седлал коня.
А солнышка ёж соломенный
Скатился в ладони дня.

Сады замерцали сливами,
Там девушек смех притих.
И горлицами пугливыми
Тревожились перси их.

Там тени сплетались вьюнисто
И затихали в траве...
В сладостном плене юности
Горел поцелуев цвет.

***

Уже обрїй вечірній заорано,
Гомін вулиць повільно стихав.
Продірявлений гострими зорями,
Синім решетом світїться став.

Мрія спогади давні будить,
І надїї трїпочуть крилато.
Коли серце співає в грудях,
Тодї краще самому мовчати.

Плинуть верби і тїні навстрїч,
Щось шепочуть на кожному кроці.
Бродить в травах зарошена нїч,
Нїби дївчина в бїлій сорочці.

***

Небосклон пал, закатом простреленный,
Шумы улиц, стихая, замрут.
Продырявленный звёздными стрелами,
Решетом синим светится пруд.

Думы прошлого память вспенят,
И надежда – крылом в очах.
Если сердце в груди запело,
Самому тогда лучше молчать.

Тени верб удаляются прочь,
Тихим шёпотом что-то пророча.
Бродит в травах росистая ночь,
Словно девушка в белой сорочке.

СОНЕТ

Не знаєш ти, як серцю сниться,
Коли твій смуток у мені.
Зелені вікна, ніби птиці,
Зринають в синій тишині.

Ми розуміли так ще мало.
Ламали вістря гостроти.
Не зводили, а руйнували
Знайомства нашого мости.

Стають далекіші з роками
Дзвінкої дружби береги.
Високі спомини за нами,
Як неоплачені борги.

Скупа сльоза і усміх мами.
Оце і все... Лежать сніги.

СОНЕТ

Не знаешь ты, что сердцу снится,
Когда твоя печаль во мне.
Окно зелёное, как птица,
Вплывает в синей тишине.

Мы понимали слишком мало,
Нам не хватало остроты.
Не возводили, а ломали
Знакомства нашего мосты.

Вдали теряются с годами
Звонящей дружбы берега.
Воспоминанья вслед за нами –
Как час расплаты по долгам.

В скупой слезе улыбка мамы...
И это всё... Лежат снега.

***

Затихло все на оболоні,
Від рос обтяжилась трава.
І тишу брав я у долоні,
Як непромовлені слова.

Палали кетяги калини,
Де між високих берегів
Своїх очей зірниць сині
Колись хлоп'ям я загубив.

З-за обрію пливло світання,
В очах ярилося воно.
І горде зоряне мовчання
Мене хмелило, як вино.

В тому мовчанні – долі гомін.
В тому мовчанні весь я жив.
І тиша та була вагомійш,
Можливо, всіх вагомих слів.

***

Затихло всё в низине сонной,
Склонилась под росой трава.
И тишину я брал в ладони,
Как молчаливые слова.

Горели грозди на калине.
Крут берег. Тропку там торя,
Своих очей две зорьки синих
Когда-то в детстве потерял.

Вплывал рассвет потоком чайным,
Как золотистое зерно.
И горделивых звёзд молчанье
Меня хмелило, как вино.

В молчанье том – судьбы бессонье.
В нём жил. Оно меня несло.
Та тишина была весомей,
Быть может, всех весомых слов.

МИТЬ

Ще така надійде мить,
Коли, чолом на руки впавши,
Ти скажеш: «Що я міг зробити?
І не зробив, на день відклавши?»

Згадаєш пройдені путі
І затуманиш зір сльозою.
Бо найстрашніше у житті –
Це суд чинити над собою.

Ти ще не раз у каятті
«Пофілософствуєш» ночами:
«Людське життя – спіраль надій
Із безнадійними витками».

Ще мрії висвітяться даль,
Та не манитиме стокрило:
Кому потрібна та спіраль,
Що вже давно перегоріла?

Ти не спішив у майбуття,
Топтав хвилини, мов ромашки...
Яка коротка мить життя.
А як її збагнути важко!

МГНОВЕНИЕ

Придёт тот миг в конце дорог,
Когда, поникнув головою,
Ты скажешь: «Что я сделать мог?
Не сделал. Отступил без боя».

Ты вспомнишь дней минувших суть –
И затуманишь взор слезою.
Ведь самый страшный в жизни суд –
Суд чести над самим собою.

Ища раскаянию брешь,
«Пофилософствуешь» ночами:
«Вся наша жизнь – спираль надежд,
Но с безнадежными витками».

Мечтою озарится даль,
Но не поманит к взлётам смелым:
Скажи, кому нужна спираль,
Которая перегорела?

Порой бездумно топчем мы
Минуты, как ромашек россыпь...
Как краток нашей жизни миг,
И как его понять не просто!

***

Доволі волі і недолі,
Вони нуртують у крові.
В мені не згасли давні болі,
Але вже ятяться нові.

Такий талан, о Боже правий,
Так все змістилося чомусь:
Тягнувсь учора я до правди,
Сьогодні ж сам її боюсь.

***

Довольно воли и недоли,
Они кипят внутри меня.
Не зажили былые боли,
А новые уже саднят.

Моей судьбы, о Боже правый,
Сместился почему-то курс:
Ещё вчера тянулся к правде –
Сегодня сам её боюсь.

АНАТОЛІЙ КРИМСЬКИЙ

(07.08.1937 р.)

ПОЕЗІЯ

Її не вимолиш у Бога,
Не кожному – таке причастя.
Вона раптова, ніби стогін
Від щастя.
Розправиш крила разом з нею,
Шпурнеш у простір –
І залунає над землею
Лунка, як постріл.
Розсипле блискавки гарячі,
Здола безкрилля –
І світ відкриється незрячим,
Котрий створив я.
А, може, просто тихенькі рими
Шепне з сторінки, -
Неповторима,
Невідділима.
Моя!
І тільки.

ПОЭЗИЯ

Не вымолишь, коль недостоин
Такое получить причастье.
Она внезапна, словно стоны
От счастья.
Расправишь крылья, строфы ловишь,
Рванёшься к высям –
И над землёй взлетает слово,
Гремя, как выстрел.
Рассыплет молний сноп горячий,
Сомнёт бессилье –
И мир откроется незрячим,
Его творил я.
А, может, рифмы в потоке ритма
Шепнёт тихонько, –
Неотделима,
Неповторима.
Моя!
И только.

ПРО ПІДЛОТУ (притча)

Як згадаю – біль великий
В душу – струменем гарячим.
Поедналися каліки:
Він глухий, вона незряча.
Він казав їй про зелене,
Про червоне і про синє,
А вона про шелест клена
І про те, як вітер виє..
Він про сонце і про луки –
Кожен день їй, неодмінно,
А вона йому – про звуки –
Як могла, на пантомімах..
І для двох шуміли зливи,
І цвіли барвисті квіти,
І жили вони щасливо,
І кохалися, як діти,
Аж допоки злий негідник
Плітку випустив огидну:
Він, мовляв, тобі не вірний.
Ти сліпа, тобі не видно!
І нараз пропали звуки,
Одібрало в жінки мову,
Лиш звелись в прокляття руки
Аж туди – до хмар, до грому!
Він осліп. Зів'яли квіти.
Щезли рос барвисті перли.
Два світи на цьому світі
Похитнулися і вмерли.
Щезли радість і турбота,
Що обом допомагали..
Тільки десь жила підлота,
В людський спокій шкутильгала.

1978 р.

О ПОДЛОСТИ (притча)

Вспоминаю – боли реки
В душу – пламенем горячим.
Как-то встретились калеки:
Он – глухой, она – незряча.
Он рассказывал о цвете,
О зелёном и о синем,
А она – как веет ветер,
Листья шепчутся осины...
Он о солнце, красках дуга,
Обо всём, что взгляду мило,
А она ему о звуках,
Как могла, на пантомимах.
Им двоим дожди шумели,
Мир предстал в звучащем цвете.
Счастье прятать не умели
И любили, словно дети.
Но однажды злой негодник
Сплетню подленькую выдал:
– От тебя к другой он ходит.
Ты слепа, тебе не видно!
И пропали в мире звуки,
На устах слова застыли.
Лишь взвились в проклятьях руки
К Богу, к небу, к тучам стылым!
Он ослеп. Лишились цвета
Радуг яркие изгибы.
Два мирка на целом свете
Зашатались и погибли...
Недосказанная повесть
И слепая, и немая...
А по свету бродит подлость,
Людям в души яд вливая.

* * *

А восени вітри над площами,
Дерева мокрі і плащі.
Ти зачекай, моя хорошая,
Доки минуть, минуть дощі.

І не ламай ти рук у розпачі,
І виглядати не ходи.
Вже повесні травневі розкоші
Не принесу тобі сюди.

Прийду осінній, неприкаяний,
В твою закоханий красу,
Та не бузок, лише зів'яле
Кленове листя принесу.

Прийду самотній – до безпам'ятті
Із нелегких життєвих круч,
Постукаю у двері замкнуті –
Чи скресне тиша? Клацне ключ?

В зіницях сонце заповошеться,
Як вийдеш... Все така ж струнка.
А поки що – вітри над площами,
Ти зачекай...

1984 р.

***

А осенью ветра над площадью.
Деревья мокры и плащи.
Ты подожди, моя хорошая,
Пока пройдут, пройдут дожди.

И руки не ломай растерянно,
Для встреч не заплетай косу.
Весь майский цвет, для нас расстеленный,
Тебе уже не принесу.

Приду осенний, неприкаянный,
В твою влюблённый красоту,
И не сирень, а, как раскаянье,
Сухой лист клёна принесу.

Приду один в непозабываемое
От жизненных нелёгких круч
И в двери постучусь закрытые –
Прервёшь молчанье? Щёлкнет ключ?

Во взгляде солнце запылится.
Ты выйдешь – и уйдут дожди...
Ну а пока – ветра над площадью,
Ты подожди...

***

Кохана, не бійся,
Кохана, не сердься,
Бо ж трапилась пісня
І впала на серце,
Мов світ, що пролився
На чисту ікону...
На ній одруживсь я
І з нею – до скону.
Чи мав собі друзів –
Їй-Богу не знаю,
В зеленому лузі
У трав запитаю.
І шепчуть отави,
Що друзі зрадливі,
А з піснею в парі
Обоє щасливі.
Ні срібла, ні злота
Не мав я від пісні –
Долала робота
Від ранку й допізна,
Та втома зникала
І болі зникали
Як разом роками
По світу блукали.

.....
Кохана, не сердься,
Бо ж пісня на серці.

***

Любимая, смейся,
Не хмурься устало.
Мне встретилась песня,
На сердце упала,
Как свет, что пролился
На чудо-икону...
Я с ней подружился,
Навек к ней прикован.
Был дружбой привечен?
Ей-Богу, не знаю.
Быть может, ответит
Трава луговая?
И шепчет огава:
«Коль радость – все други,
А трудно – оставят
Без шпор и подруги».
А с песней встречались,
По свету бродили –
Усталость, печали
И боль проходили.
Не выстроил с песней
Хоромы из злата.
Работа – хоть тресни –
Копейки зарплата.
И пусть сединою
Стучит в сердце старость,
Но песня со мною
Ещё не рассталась.
.....
Родная, не смейся –
Вновь на сердце песня.

ОСІННЯ ГІРКОТА

Листопад. Поскрипують берези
Монотонно, вітру в унісон.
О, стареча нависна тверезість,
О, зимовий ненависний сон!

Черешневе гілля і весілля
Відбуяли у весняний шал,
А отруйне зілля на похмілля
Злий чаклун у келих підмішав.

Пий до дна! І горем – об долівку!
Сохнуть спрагли душі та уста.
Хтось гукає? Хтось шепоче: «Гірко»...
Гіркота... Осіння гіркота.

***

Все бувале позабуте,
Світ порідшав і змінився.
Ти вже замужем за лютим,
Я у січні зупинився.

Мерзлий глід тремтить на вітці, –
Відгоріло, відзоріло...
Ех, дожить би ще до квітня,
Може б, сонечко зігріло.

ОСЕННЯЯ ГОРЕЧЬ

Листопад. Поблѣкла красок резкость.
Скрип берѣзы ветру в унисон.
Старости непрошенная трезвость,
Долгий зимний ненавистный сон.

Ветками черешен и весельем
Отбурлив, весны промчался шал,
А отравы зелье на похмелье
Злой колдун мне в чашу подмешал.

Пей до дна! И горе – пусть в осколки!
Сохнут в жажде души и уста.
Чей-то зов? Там кто-то шепчет: «Горько...»
Горечь.. Осень... Горечь... Пустота...

* * *

Вновь былое не отыщем,
Мир так странно поменялся:
За февраль ты замуж вышла,
Я же в январе остался.

Снег... Рябины гроздь алеет...
Отгорело, отзрело...
Эх, дожить бы до апреля,
Может, солнышко б согрело.

ПІСНЯ СИВОГО ВЕЧОРА

Не перемерію – переболію,
Не зариджаю – перестраждаю.
Тихо лягає втома на плечі,
Ти – юний ранок,
Я – сивий вечір.

Снів не наврочу, бо не захочу
Мрію сполохати давню дівочу.
Сонце багряне зблідне сьогодні:
Літ поміж нами
Темна безодня.

Хусткою витри сльози на вітрі,
Хай я для тебе – море і небо, –
Стрінешся з другим, стану вам лугом,
Листям тополі,
Стежкою в полі.

Щастя наврочу, долі наврочу...
Світе, помилуй душу дівочу!
Переклади всі болі на плечі
З юного ранку
На сивий вечір.

1990 р.

ПЕСНЯ СИВОГО ВЕЧЕРА

Знаю: я ею –
Переболею,
Не зарыдаю –
Перестрадаю.
Тихо усталость
Ляжет на плечи,
Ты – утра радость,
Я – сивый вечер.

Даже ночами
Я не нарушу
Снами-мечтами
Девичью душу.
Было багряным –
Сделалось бледным:
Лет между нами
Целая бездна.

Шарфиком вытри
Слёзы от ветра.
Был я иль не был
Морем и небом –
Встретишься с другом,
Стану вам лугом,
Месяцем полным,
Тропкою в поле.

Право на счастье
Слёзы омыли...
Девичью душу,
Боже, помилуй!
Переложил все боли на плечи
С юного утра
На сивый вечер.

***

Був вечір, вигаданий мною,
Тремтіли пальці, свічка, плаття ...
І ти світилася від щастя
Й лунала чистою струною.

Був вечір, вигаданий мною,
Зустрілись губи і згоріли,
А ніч мовчала за стіною,
Допоки в вікнах засіріло.

Був вечір, лагідний і мрійний,
Освята для душі і тіла,
Аж доки ти в моїх обіймах
Його ім'я прошепотіла.

Був вечір, вигаданий мною.

2002 р.

***

Был вечер, выдуманный мною,
Дрожали пальцы, свечи, платье...
И ты светила вся от счастья,
Звучала чистою струною.

Был вечер, выдуманный мною,
Встречались губы – и сгорали,
А ночь молчала за стеною,
Пока не посветлели дали.

Был вечер ласковый и нежный,
Душа и тело трепетали...
Но ты, в моих объятьях нежась,
Чужое имя прошептала.

Был вечер, выдуманный мною...

НЕ ЗДАЮСЯ ВІДЧАЮ

Не здаюся відчаю,
Не суголю плечі,
А в душі ще вітряно,
А навколо – вечір.

Над літами-хмарами
Спогади припнуті,
Синьоокі марення
Не дають заснути.

Молодими римами
Хочеться – у весни.

.....
Сумно хвіртка рипає,
Низько гнуться верби.

НЕ СДАЮСЬ ОТЧАЯНЬЮ

Не сдаюсь отчаянью,
Не сутую плечи.
Сердце – с ветром чайкою,
А в округе – вечер.

Отблеск из далёкого
К тучам лет приколот,
Грёзы синеокие
Не дают покоя.

Молодыми рифмами
К вёснам бы вернуться.
.....
Грустно двери всхлипнули.
Низко вербы гнутся.

МАТЕРІ

Як вийду з хати, в даль піду доріг,
Журбою стане мати на поріг.
Озветься тихим шепотом полів,
Октавою осінніх журавлів.

Зашепчуть губи шепотом листка
Про те, що стежка буде нелегка,
Гойднуться руки стомленим крилом
Над сріблом кіс, над зморщеним чолом.

Над осінню, де в'яне тихий сад...
Я зупинюсь і поверну назад.
Шукатиму дорогу навпрошки
До матері – на будні й на святки.

1974 р.

МАТЕРИ

Из хаты выйду – манит даль дорог,
А мать печалью станет на порог,
Окликнет тихим шёпотом полей,
Октавою осенних журавлей.

Зашепчут губы шёпотом листка
О том, что тропка будет нелегка.
И дрогнут руки сломленным крылом,
Засеребрятся косы над челом.

Над осенью, где вянет тихий сад...
Остановлюсь и поверну назад.
Найду свой путь, он самым верным будет –
Путь к матери – и в праздники, и в будни.

ЕТЮД

По роботі терпнуть плечі
Від втоми.
Випив вечір меду з гречок,
Знепритомнів.
На дерева впав, на трави,
На долини...
Лиш зітхнув – озвалось листя тополіне.
Річка. Човен. В човні двоє,
Я – на веслах,
Звисли верби над водою –
Не шелеснуть.
Тільки серце ледь не вирветься
Шалене, –
Дві зорі з-під хустки дивляться
На мене.

ЭТЮД

От работы терпнут плечи
Утомлённо.
Выпил вечер мёд из гречи,
Бродит сонно.

На деревья лёг, на травы,
На долины...
Лишь вздыхает белым пухом
Тополиным.

Речка. Лодка. В лодке двое.
Скрип уключин,
Дремлют тени над водою
Ив плакучих.

Только сердце разрывается
Шальное:
На меня глядят две зорьки –
Ты со мною.

* * *

Із тобою, моя мила,
Із тобою!
Твої груди – пружні хвилі
На прибої,
В твої коси п'янку зваба
Заплелася,
Твоє тіло пахне яблуком
На Спаса.
Твої руки оповили
І приникли,
Твої губи – спека липня,
Спека липня!
Хай завжди панує радість
Над журбою –
Із тобою, моя мила,
Із тобою.

2000 р.

***

Я с тобой, моя родная,
Я с тобою!
Твои груди – словно волны
В час прибоя.
В твои косы страсть хмельная
Заплелася.
Твоё тело пахнет яблоком
На Спаса.
Твои руки – два крыла –
Ко мне прильнули.
Твои губы – жар июля,
Жар июля!
Пусть приходит только радость
Без печали –
Мы вдвоём с тобой, родная,
Дни встречаем.

***

Перед очима жовте, червоне, синє...
Це непритомність, я знаю, мамо.
Я твоє чую «сину, сину...»
Тільки ще сили мало.
Стукає в скроні те «сину, сину...»
Сумно так, ніби одуд.
Лікар сказав, що – занепад сили,
Тільки я знаю – голод.
Перед очима жовте, червоне, синє...
Так, це життя, бо смерть – вона чорна.
Вчора останнє змолола на жорнах,
Більше - ані зернини.
Що белькочу я? Подай водиці, –
(Марево сонне)
Рідко буває. Та все ще сниться
Рік сорок сьомий.

***

Перед глазами жёлтым, и красным, и синим...
Я без сознания. Я это знаю, мама.
Голос твой слышу «сыночка, сына...»
Только сил ещё мало.
Стучит в виски это «сын, сын...»
Грустно так, как удода голос,
Доктор сказал, что – упадок сил,
Только я знаю – голод.
Перед глазами красное, синее, белое...
Да, это жизнь, потому что смерть – она чёрная.
Вчера последнее смолола жёрновом –
И ни зёрнышка более.
Что бормочу я? Подай водицы.
Бред. Что со мной?..
Редко бывает. Но всё же снится
Год сорок седьмой.

***

Пролетіли дикі гуси, пролетіли
Так раптово, що аж в грудях защеміло.
Так раптово промайнули і розтали
Понад лісом, понад полем, понад ставом...

Пролетіли дикі гуси понад літом,
Понад морем-океаном, понад світом
Ще й крильми нам помахали, як руками,
Понад нашими минулими роками.

Ще й таке нам щось гортанне проспівали,
Ніби нас з тобою в гості зазивали
На далеке, на забуте, але рідне.
А, можливо, – на весілля наше срібне?

1981 р.

***

Пролетели гуси дикие неожиданно –
Защемило сердце вдруг тоской незваной.
Так стремительно мелькнули, вмиг растаяв:
Над прудом, над полем были – и не стало.

Пролетели гуси дикие над летом,
Над морями, надо всем огромным светом.
Помахали нам крылами, как руками,
Над умчавшимися нашими годами.

И ещё гортанно что-то нам пропели,
Словно нас с тобою в гости взять хотели
В то далёко – пусть забыто, но родное –
А сегодня «серебро» у нас с тобою.

НАПЕРЕДОДНІ

Листопадове. Осінь на сконі
І від холоду листя трясеться.
Ти не сип мені снігу на скроні,
Ти не вий мені холодом в серце.
Не жалій. Я не прагну обману,
Вже видніється хрест на обочі,
То ж не сип мені солі на рану,
Не спускайся туманом на очі.
Проявись, як колись, на початку,
Коли дні були тихі і гожі,
Отаким сірооким дівчатком
На цибатого соняха схожим.
Пережиті і війни, і стреси,
Сміх і сльози у ночі та днини.
Ген – родилась зима в піднебессі,
Віє снігом на наші стежини.
Руку дай і ходімо до краю.
Це зима. Що поробиш із нею?..
Ще йдемо. А допоки – не знаю,
Попрощаємось там... над землею.

1991 р.

НАКАНУНЕ

Листопад. Осень медленно гибнет.
Даже листик продрогший трясётся.
Ты не сыпь на виски мои иней,
И не вей ты мне холодом в сердце.
Не жалея. Не хочу я обмана.
Пусть мой крест где-то там, у обочин,
Только всё же не сыпь соль на рану,
Опускаясь туманом на очи.
Проявись, как весной у речушки,
Когда дни были тихи и гожи,
Прежней, той сероглазой девчушкой,
На подросток-подсолнух похожей.
Пережиты и войны, и стрессы,
Смех и слёзы – всего понемножку.
Зародилась зима в поднебесье,
Веет снегом на наши дорожки.
Руку дай. Доберёмся до края.
Вышел срок. Не поспоришь с зимою...
Мы идём. А как долго – не знаю,
Попрощаемся там... над землёю.

«АВАНГАРДИСТАМ»

Це хто ж познушався жорстоко –
Художник у долі спитав –
Не бачить фасеточне око
Відтінків магнолій і трав...
А розум підказував гордо:
Усе геніальне – просте.
Пиши і малюй що завгодно,
Хай думають – геній росте.

2000 р.

* * *

В небі місяць – білий серп.
Голубе волосся верб,
Птахи сонної крило.
Білі хати.
Ніч.
Село.

«АВАНГАРДИСТАМ»

– Ну кто ж так природу обидел? –
Художник спросил у судьбы, –
Фасеточный глаз не увидит
Всю гамму оттенков любых...
А разум подсказывал гордо:
Твоя гениальность – в простом.
Пиши и рисуй что угодно,
Пусть думают – гений растёт.

***

В небе месяц – белый серп.
Голубые косы верб,
Птаха сонного крыло.
Белы хаты.
Ночь.
Село.

ЛЕОНІД НАРОДОВИЙ

(1939-1993 рр.)

* * *

Іду селом...

А ніч – мов степ розораний.

В млині двигун приглушено гуде.

Так хочеться обняти небо з зорями

І пригорнути міцно до грудей.

Кує цвіркун

метали найдзвінкіші,

Літак, як джміль, між зорями снує...

Я чую тріо в супроводі тиші –

І в ньому щось тривожно-ніжне є.

* * *

Иду селом...

А ночь, – как степь, распахана.

На мельнице ещё движок гудит.

Ночь звёздная висит

девичьей плахтою.

Её обнять бы и прижать к груди.

Куёт кузнечик

свой металл сверхзвонкий,

«АН», словно шмель,

меж звёзд снуёт...

И трио в тишине прозрачно-тонкой,

А в нём тревога с нежностью поёт.

* * *

З мечем і плугом,
З радістю і болем –
Я всім єством
навік єдино твій,
Народе мій!
А ти для мене – поле
У чорноземній щедрості своїй.
Для тебе в грудях серця
Зріє гронце
І винобродить спрагою краси...
Народе мій,
Таланте мій,
ти – Сонце!
Дозволь, – я буду краплею роси.

* * *

Ми прославляєм мозолі
Як символ щастя на землі.
Крізь них ми бачим дні пророчі –
Вони тих днів невтомні зодчі.

Але на тій-таки землі,
Де людство в поті виростало,
Ще забагато мозолів,
А щастя справжнього замало.

ЩЕ РАНО ВМИРАТИ

Ще рано вмирати, ще рано вмирати,
Ще є у житті цім кого покарати:
За печі Освенціма, страти ГУЛАГу,
За крах і корупцію, голод і спрагу.
Вмирати ще рано, вмирати ще рано,
Ще є на землі незагоєні рани:
Чорнобиля втрати і смерч Хіросіми -
Це горе здолати повинні усі ми.
Ще рано вмирати, ще рано вмирати,
Ще є на землі і наручники, й грати.
Ще є держиморди і є держируки,
Ще світ не звільнився від сліз і від муки.
Вмирати ще рано, вмирати ще рано,
Ще кров людська ллється болючо й багряно.
Ще землю поганцями густо покрито,
Що світ собі мають за власне корито.
Ще рано вмирати, ще рано вмирати,
На білому світі ще є бюрократи.
Ще є торбохвати, ще є блюдолизи, –
Не можна вмирати у розпалі кризи.
Вмирати ще рано, вмирати ще рано,
Потрібно трудитись уперто й старанно.
Зібрати пшеницю і поле зорати –
Ще рано вмирати, ще рано вмирати.

УМИРАТЬ ЕЩЁ РАНО

Умирать ещё рано, умирать ещё рано,
Слишком многое в мире безнаказанно ранит:
Ждут расплаты Освенцим и жертвы ГУЛАГа,
И коррупции щупальца выросли нагло.

Умирать ещё рано, умирать ещё рано,
Кровоточат земли не зажившие раны:
И Чернобыля жертвы, и смерч Хиросимы –
Преступленья и зло только вместе осилим.

Умирать ещё рано, умирать ещё рано:
Не затих ещё в мире звон цепи кандалной,
Есть ещё держиморды и есть держируки,
Мир ещё не избавлен от слёз и от муки.

Умирать ещё рано, умирать ещё рано:
Наша кровь – не вода, цвет у крови багряный,
И земля ещё сволочью всякой покрыта,
Что считает весь мир своим личным корытом.

Умирать ещё рано, умирать ещё рано:
Бюрократов орда набивает карманы,
Есть ещё торбохватывы и есть блюдолизы,
И Европу терзает финансовый кризис.

Умирать ещё рано, умирать ещё рано,
Нас работа зовёт гулкой утренней ранью:
Нужно сеять и жать, и не прятать глаза.
Рано нам умирать,
Умирать нам нельзя!

МОЛОДІСТЬ

За роком рік
Нам щедрий час дає –
Ми живемо і робимо своє,
Та часто забуваєм в суєті
Пре те, що ми і досі молоді.
Клечають землю наші ясени,
Росте нам зміна — дочки і сини,
Але про старість думати не час,
Бо ще по горло є роботи в нас.
І хоч роки беруть таки своє,
І перед нами вибір постає –
Ми вибираєм молодість собі:
В любові й праці,
Пісні й боротьбі.
А молодість із подвигом вінчається,
Будує, відкриває, пізнає.
А молодість ніколи не кінчається,
Бо серце сивини не визнає.

МОЛОДОСТЬ

За годом год
Нам щедро жизнь дала, –
И мы живём, вершим свои дела,
Но часто забываем, суется,
Что молодость не кончилась для нас.

Шумит наш ясень, землю оновя,
Растёт нам смена – дочки, сыновья,
Но старости ещё не пробил час,
Ещё по горло будет дел у нас.

И пусть года берут-таки своё,
И неизбежность выбора встаёт,
Мы выбираем молодость себе:
В любви, в труде,
И в песне, и в борьбе.

А молодость лишь с подвигом венчается,
С ним строит, открывает, познаёт.
А молодость вовеки не кончается –
Ведь сердце седины не признаёт.

* * *

В шаленстві днів до болю хочеться
Собою стати хоч на мить!
Бентежна дума цим клопочеться,
І кров у жилах цим болить.
А сумнів сивою совою
Кричить ночами недарма...
Бо часто ми стаєм собою
Тоді, як нас уже нема.

ЗАЙВІ ЛЮДИ

Зайві люди завжди були зайві,
І не треба могильних вінків.
Зайві люди завжди були зайди
У шерензі прожитих років.

Я сьогодні сміюся і плачу,
Білий вітер в минуле несе.
Я живу лиш тому, що я значу.
Просто – значу – і крапка!
І все!

***

В горячке дней до боли хочется
Стать хоть на миг самим собой!
Об этом и душа хлопочется,
И в жилах кровь рождает боль.

Недаром по ночам совою
Кричит сомненье всё сильней...
Мы часто можем стать собою
Тогда, когда уже нас нет.

ЛИШНИЕ ЛЮДИ

Люди лишние – вечно лишние,
И не нужно могильных венков.
Люди лишние – вечно пришлые
В череде прожитых годов.

Я сегодня смеюсь и плачу,
Белый ветер в былое несёт.
Я живу потому лишь, что значу.
Просто – значу – и точка!
И всё!

***

Буває: дні важке змережать –
Трясе тебе, як вітер грушу..
Тоді приходять обережні
І зазирають скрадцем в душу.

Поспівчують і порадять,
На власний досвід спершись ліктями,
Як обійтись, щоб мати радість,
Не обростаючи конфліктами.

Навчать і жити, і любити,
І вдячно хліб черствий жувати,
Й такі знаходити орбіти,
Щоб ворогів не наживати.

А я не хочу, я не хочу,
Я не падкий на цю науку.
Я сто разів собі наврочу
Невдачі, прикрощі і муку.

Хитайся, земле, під ногами,
Мій спокій вийшов з берегів...
Як важко жити з ворогами,
Як добре мати ворогів!

***

Бывает: грянут дни тревожные –
Трясёт тебя, как ветер грушу..
Тогда приходят осторожные,
Украдкой заползают в душу.

Сочувствуют, дают советы,
Есть личный опыт – суть проста:
Жить можно в радости, при этом
Конфликтами не обрастать.

Научат вас, как жить, любить,
Смиренно чёрствый хлеб жевать,
Как избегать крутых орбит,
Дабы врагов не наживать.

Терпеть такое нету мочи,
Их лженауке я не верю.
Сто раз себе я напорочу
И неудачи, и потери.

Земля, качайся под ногами,
Покой мой прёт из берегов..
Как всё же трудно жить с врагами,
Как хорошо иметь врагов!

ВАЛЕРІЙ ЮР'ЄВ

(1937-1980 рр.)

КРИЛА

Полетить, сьогодні полетить,
А куди – спитайте горизонту,
Мій причал полине в дивний сон той,
Розірвавши думи і мости.

Березневу каламуть і кригу,
І душевну каламуть бридку,
Як брехні солодкої підкуп
Поглина роз'юшена відлига!

Глянь-но, люба, море піднялось —
І летить на музику колось,
На вітри, на райдуги зелені.

Стань-но, люба, забери печаль,
Моря крила потяглися вдаль,
Та чомусь від берега, від мене.

КРЫЛЬЯ

Полетит, сегодня полетит,
А куда – спросите горизонты,
Поплывёт причал мой в дивный сон тот,
Разорвав и думы, и мосты.

Мартовскую кашу и лёд,
И всю грязь измученной души,
Как обмана сладкого ковши,
Оттепель ещё несмело пьёт.

Глянь, родная, море воли просит –
И летит на музыку колосьев,
Радуги и ветры зеленыя.

Встань, родная, забери печаль.
Крылья моря потянулись в даль,
Только почему-то от меня.

ПРОСТОТА

Майнула дівчина серед густих ліщин,
А потім повагом пішла передо мною:
Її хода, не зрівняна ні з чим,
Звучала вродою і втіхою земною.

Вона була – блаженності пора,
Грози підступної овіяння блаженне...
І впали ниць дуби, ялини, клени,
В страшнім вогні їх звуглилась кора.

Спинилась дівчина – і зникла простота:
Завмерла грація округлостей і ліній.
Стояла дівчина так близько, та не та,
Що йшла по струнах скрипки Паганіні.

* * *

Що ж сниться матері, коли десь опівночі
Вона прихилить голову до сну?
Можливо, внуки в голубих сорочках
Підносять їй на пролісках весну.
А може, снить далеким горизонтом,
Куди пішли і дочки, і сини.
Світанок прийде. Встане кожен сон той
Суцвіттям дорогої сивини.

ПРОСТОТА

Мелькнула девушка, но образ не исчез.
Она пошла неспешно предо мною:
Походка, не сравнимая ни с чем,
Звучала нежностью и красотой земною.

Она была – блаженности пора,
Грозы коварной поцелуй зелёный –
И пали ниц дубы, берёзы, клёны,
В огне страстей обуглилась кора.

Остановилась. Где же простота?
Исчезла грация округлостей и линий.
Стояла девушка так близко, но не та,
Что шла по струнам скрипки Паганини.

***

Что видит мать во сне глубокой ночью,
Когда преклонит голову ко сну?
Быть может, внуки в голубых сорочках
Подносят ей в подснежниках весну.

А может, снится даль за горизонтом,
Куда ушли и дочки, и сыны.
Рассвет придёт. И встанет каждый сон тот
Соцветьем драгоценной седины.

***

Чи є у мене в світі вороги,
Чи є ненависть і любов у серці!
Скажу одверто, люде дорогий,
З тобою разом маю нині все це.
І буду мати! Доки на землі
Ростуть троянди і пожежі чорні,
Дівчата губи випивають повні,
І пахне хліб високий на столі.

***

Легенькі плаття гралися мережками,
Соломи присмерк ноги золотив.
То йшли дівчата польовою стежкою
В своє село за пагорком крутим.
Над ними літо вечоріло стишено
На павутині гойдалок тонких,
І тепле небо нареченим вишило
Відбілені на стернях рушники.

***

Могу ли жить на свете без врагов,
Без ненависти и любви в сердце?
Скажу открыто, друг мой дорогой –
Нет. Никуда от этого не деться.

Они во мне, покуда на земле
Есть розы цвет и чёрные пожары,
И пламенеют губы алым жаром,
И пахнет хлеб высокий на столе.

***

Играли платья лёгкими мережками,
Закат пшеничный ноги золотил.
То шли девчата полевою стёжкой
В своё село за холмиком крутым.

Над ними лето вечерело стихенно,
Упав на паутинки-гамаки...
И небо тёплое невестам вышило
Белёные на стернях рушники.

НІЖНІСТЬ

Де ж ти, люба радосте моя,
Милих рук гаряча лебединість
І очей закоханих невинність,
І надій стривожених маяк.

Все пішло за морем, все сплигло,
Як сніги на віхолах останніх,
Тільки ніжність зримого страждання
Піднесло вібруюче весло.

Все сплигло, фантазіє весіння:
І цілунок в запашному сіні,
І вогонь під віялом зими...

Тільки бурі грають на припоні,
Мов крізь обрій скачуть скіфські коні,
Збивши піну моря копитями!

НЕЖНОСТЬ

Где же ты, любимая моя,
Милых рук тепло и лебединость,
Глаз влюблённых чистая невинность
И надежд встревоженных маяк?

Всё ушло, с волнами уплыло,
Как снега уходят тёплой ранью,
Только нежность зримого страданья
Принесло дрожащее весло.

Всё ушло фантазией весенней:
Поцелуев жар в душистом сене,
И огонь, и холода полынь...

Только бури бьются о причалы,
Словно кони скифские промчались,
Взбив копытом пену у волны.

СОНЕТ ТРИВОГИ

Невже дощі згорять над головою,
Невже на груди попелом спадуть
І ми край світу підемо з тобою
Свої літа приречені забуть?

І ми в степу впадемо від знемоги,
А поруч з нами – жито молоде...
Топольтеся, порепані дороги,
Моя тополя полум'ям іде.

Іде за днем братання і любові,
Встають світи довкола синьоброві,
Несуть секунди горизонти зримі!

Ти не згориш, пагіннячко земне,
Сини степів не проклянуть мене
Гарячими від стронцію очима!

СОНЕТ ТРЕВОГИ

Ужель дожди сгорят над головою,
На грудь горячим пеплом упадут,
И на край света мы пойдём с тобою,
Свои года, всю жизнь оставив тут?

И упадём в степи, изнемогая,
А рядом с нами – ржица молодая...

Дороги, жгите свечи тополей!
Пусть тополь мой, сгорая для людей,
Идёт за днём братанья и любви,
Встают миры планеты синевровой,
Отсчёт секунд на горизонте замер!

Ты не соришь, росток земли моей,
Не проклянут меня сыны степей
Горячими от стронция глазами!

ІНГУЛ

Про Дніпро пісні складають люди,
Про Інгул мій кажуть жартома:
Та у ньому ж по коліна всюди,
Навіть риби путньої нема.

І між хвильок губиться розмова,
Тільки вітер свисне в комишах...
А Інгул – ні слова, ні півслова –
Мовчки груди міста прикраша.

Та коли вогні засвітить вечір,
Спустить місяць над водою снасть, –
Він тягар човнів візьме на плечі
Ще й лілей закоханим подасть.

ИНГУЛ

О Днепре слагают песни люди,
Об Ингуле говорят, шутя:
– Да воды в нём по колено всюду;
Водится рыбёшка, да не та.

Разговор волна речная ловит,
Только ветер свистнет в камышах...
А Ингул – ни слова, ни полслова –
Сотни лет наш город украшал.

Но когда огнями вспыхнет вечер,
Над водой опустит месяц снасть,
Груз челнов Ингул возьмёт на плечи
И влюблённым лилии подаст.

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ **(1878-1944 рр.)**

ІСКРА

Вона б ще жевріти могла,
Та більше жевріть не схотіла, –
Ураз всю міць свою взяла,
Всю ніч осяяла і – стліла...

Погасла іскронька мала.
Рожеве світло більш не ллється...
І шкода сяйва і тепла,
І ніч темнішою здається...

Дарма! Лишивсь від тебе слід...
Заб'є бенкет колись горою,
І на йому згадає світ
Про ніч, осяяну тобою!

1904 р.

ИСКРА

Она б и дольше тлеть могла.
Могла... Но разве в этом дело?
Всех сил остаток собрала,
Ночь озарила и – истлела...

Как ни была она мала,
Но тьма рассеивалась ею...
Так жаль и света, и тепла, –
Без них ночь кажется темнее...

Нет! От тебя остался след...
Когда-нибудь в извечном бое
Погибнет тьма – и вспомнит свет
Ночь, озарённую тобою!

ЧАРИ НОЧІ

Сміються, плачуть солов'ї
І б'ють піснями в груди:
«Цілуй її, цілуй її, –
Знов молодість не буде!

Ти не дивись, що буде там,
Чи забуття, чи зрада:
Весна іде назустріч вам,
Весна в сей час вам рада.

Поглянь, уся земля тремтить
В палких обіймах ночі,
Лист квітці рвійно шелестить,
Траві струмок воркоче.

Відбилися зорі у воді.
Летять до хмар тумани...
Тут ллються пахощі густі,
Там гнуться верби п'яні.

Загине все без вороття:
Що візьме час, що люди,
Погасне в серці багаття,
І захолянуть груди».

Сміються, плачуть солов'ї
І б'ють піснями в груди:
«Цілуй, цілуй, цілуй її, –
Знов молодість не буде!»

1904 р.

ЧАРЫ НОЧИ

Смеются, плачут соловьи,
Их песни бьют нам в груди:
«Целуй её! Сей миг лови –
Вновь юности не будет!

Не надо думать, что потом,
Измена иль забвенье:
Любовь несёт весны фантом,
Весна – любви творенье.

Ты посмотри: земля дрожит
В объятьях страстных ночи,
Красу цветка лист сторожит,
Ручей траве воркочет.

В реке купается заря,
И ввысь плывут туманы.
Тут аромат сады дарят,
Там гнутся вербы пьяно.

Ночей чарующий восторг
Возьмут года и люди.
И отгорит любви костёр,
Золы оставив грудю.

Целуй, целуй, целуй её,
Целуй, пока вы вместе!»
И смех, и слёзы соловьёв
Чаруют душу песней.

АЙСТРИ

Опівночі айстри в саду розцвіли...
Умилась росою, вінки одягли,
І стали рожевого ранку чекать,
І в райдугу барви життя убирать...

І марили айстри в розкішнім півсні
Про трави шовкові, про сонячні дні, –
І в мріях ввижалась їм казка ясна,
Де квіти не в'януть, де вічна весна...

Так марили айстри в саду восени,
Так марили айстри і ждали весни...
А ранок стрічав їх холодним дощем,
І плакав десь вітер в саду за кущем...

І вгледіли айстри, що вколо – тюрма...
І вгледіли айстри, що жити дарма, –
Схилились і вмерли ... І тут, як на сміх,
Засяяло сонце над трупами їх!..

1905 р.

АСТРЫ

В час полночи астры в саду расцвели...
Умылись росой, веночки сплели
И ждали, когда заалееет рассвет,
Чтоб радугой красок украсить весь свет...

И грезили астры в чарующих снах
О шёлковых травах, о солнечных днях,
И сказка в мечтах им предстала ясна:
Цветы там не вянут, там вечна весна.

Так грезили астры в осеннем саду,
Так грезили астры, не ждали беду –
Но хлынула струй леденящая сталь,
И ветер рыдал, заблудившись в кустах.

И астрам открылось: повсюду тюрьма,
В ней стала бессмысленной жизнь сама –
Склонились и умерли... И, словно в смех,
Вдруг хлынуло солнце на принявших смерть!..

***

В болотах жаби рай знайшли
І там плодились і згнівали,
А десь над ними клекотали
В повітрі чистому орли.

І туркіт жаб, і дух гнилий
До них туманами знімались,
І до болот орли спускались
І виливали гнів палкий.

Та жаби, всі в сітках турбот,
На клефт орлячий не зважали,
Жили, плодились і згнівали
В багні смердючому болот.

І повні скорбного чуття,
Орли за хмарами літали
І ситих жаб уже не звали
З болот до вищого життя.

1905 р.

***

В болоте жабы рай нашли
И там плодились и сгнивали,
А в чистом небе клетотали
И звали их к себе орлы.

Урчанье жаб и смрадный дух
К орлам туманом поднимались,
И до болот орлы спускались,
Терзая гневом жабий слух.

Но жабы, все в сетях забот,
Орлиный крик не замечали,
Они плодились и сгнивали
В грязи воняющих болот.

И боль, и скорбь в душе тая,
Орлы над тучами летали
И сытых жаб уже не звали
С болот к вершинам бытия.

***

Гроза пройшла... зітхнули трави,
Квітки головки підняли,
І сонце тепле і ласкаве
Спинило погляд на землі.

Здаля розвіялись тумани,
Знов ясно, пахощі, тепло...
Спинилась кров, замовкли рани.
Прибите серце ожило.

Літає радість, щастя світе,
Дзвенять пташки в садах рясних,
Сміються знову трави, квіти...
А сльози ще тремтять на них.

1905 р.

***

Гроза прошла...Вздохнули травы,
И ярче стал цветов узор,
А солнце нежно и лукаво
На землю обратило взор.

Вдали развеялись туманы,
И снова ясно и тепло...
Не льётся кровь, не ноют раны.
Для счастья сердце ожило.

Стал мир и чище, и моложе:
Вновь щебет птиц звучит в лесах,
Цветов, травинок смех... И всё же
На них ещё дрожит слеза.

***

Для всіх ти мертва і смішна,
Для всіх ти бідна і нещасна,
Моя Україно прекрасна,
Пісень і волі сторона.

Поглянь: народ твій – раб з рабів,
Чужими й рідними забутий,
Гниє віки в недолі лютей
І віру в долю загубив.

О дух України! Орел!
Дух вільний, смілий і високий,
Злети, стурбуй цей мертвий спокій
І влий життя з своїх джерел.

Мовчиш? Заснув? Ганебно спиш...
Ні, певно, ти поліг в курганах,
Бо ти не зміг би бути в кайданах,
Як ці невільники-раби...

Ти, дужий в вільності своїй,
Розніс би хмари і тумани,
Розбив би всіх неволь кайдани,
Розбив би...чуєш, краю мій?..

1904 р.

***

Для всех мертва ты и смешна,
Для всех бедна ты и несчастна,
Моя Украина прекрасна, –
Свободы, песен сторона.

Взгляни: рабом народ твой стал,
Родными даже позабытый,
Недолей горькою убитый,
Он веру в долю потерял.

О дух Украины! Орёл!
Дух вольный, смелый, в высь летящий,
Взлети, встревожь покой мертвящий,
Чтоб силы жить народ обрёл.

Молчишь? Смирился? Всё забыл...
Нет! Ты, наверно, спишь в курганах,
Не вынеся цепей кандалных,
Как эти жалкие рабы.

Могучий в вольности святой,
Разнёс бы ты туман и тучи
И цепь народных слёз горючих
Разбил бы... слышишь, край родной?..

***

Міцно і солодко, кров'ю упившись,
Сплять вороги у ночі...
Тихо з повіток плуги витягайте,
Куйте в проваллях мечі.

Стонуть брати наші в тюрмах проклятих,
Грати залізнi рвучи...
Тихо з повіток плуги витягайте,
Куйте в проваллях мечі.

Мати без сина і жінка без мужа
Плачуть, життя кленучи...
Тихо з повіток плуги витягайте,
Куйте в проваллях мечі.

Мають знамена, і б'ється юнацтво,
Крові потоки ллючи...
Сміло з повіток плуги викидайте,
Куйте вселюдно мечі!

1906 р.

***

Крепко и сладостно, кровью упившись,
Спит враг коварный в ночи...
Тихо плуги из поветок тащите,
Куйте в ущельях мечи.

В тюрьмах проклятых гниют наши братья.
Где от решёток ключи?
Тихо плуги из поветок тащите,
Куйте в ущельях мечи.

Мамка без сына и жонка без мужа
Плачут, кляня «панычив»...
Тихо плуги из поветок тащите,
Куйте в ущельях мечи.

Реют знамёна, и молодость бьётся,
Крови стекают ручьи...
Выбросьте смело плуги из поветок,
Куйте вселюдно мечи!

НА ЧУЖИНІ (пісня)

Ой чого ти, тополенько,
Не цвітеш,
Чом пожовклу головоньку
Хилиш-гнеш?
Чом з вітрами-парубками
Не шумиш?
А засмучена-засмучена,
Мов з нелюбим заручена,
Все мовчиш?
Тільки часом до хмароньки
Скажеш ти:
«Ой хмаронько, ой чаронько,
Не лети.
Зірви з мене це листячко,
Це листячко-намистечко
Без краси.
У рідную родиноньку
На милую Україноньку
Віднеси».

1908 р.

НА ЧУЖБИНЕ (песня)

Ох чего ты, тополюшка,
    Не цветёшь,
Пожелтевшу головушку
    Клонишь-гнёшь?
Что с ветрами-парубками
    Не шумишь?
А грустна с утра до вечера,
Словно с нелюбом повенчана,
    Всё молчишь?
Иногда лишь только тученьке
    Скажешь ты:
«Ой тученька-летученька,
    Не лети.
Сорви с меня все листики,
Все листики-монистинки
    Без красы.
И в родную родиночку,
На милую Краиночку
Отнеси».

***

Столітні велетні дуби
Бувало в бурю і негоду
Шумлять, дивуючи природу,
І ждуть з піснями боротьби.

Зламав їх вік... Ростуть малі...
І тільки вітер пронесеться,
Вже ліс і труситься, і гнеться,
І просить ласки на землі.

***

З журбою радість обнялась...
В сльозах, як в жемчугах, мій сміх,
І з дивним ранком ніч злилась,
І як мені розняти їх?!

В обіймах з радістю журба.
Одна летить, друга спиня...
І йде між ними боротьба,
І дужчий хто – не знаю я...

1906 р.

***

Росли столетние дубы.
Бывало, в бурю, в непогоду
Они шумят, дивя природу,
Поют и смело ждут борьбы.

Сломал их век... Встал молодняк...
И только ветер пронесётся –
Лесок согнётся, затрясётся,
Боясь с колен себя поднять.

***

С печалью радость обнялась...
В слезах, как в жемчугах, мой смех,
И с дивным утром ночь слилась –
И не разнять их, как на грех.

В объятьях с радостью печаль:
Одна летит, другая – нет...
Лежит на них борьбы печать,
И я не знаю, кто сильнее...

***

Не беріть із зеленого лугу верби
Ні на жовті піски, ні на скелі,
Бо зав'яне вона від жаги та журби
По зеленому лузі в пустелі...

І сосни не несіть на зелені луги,
Бо вона засумує в долині
І засохне в воді від палкої жаги
І нудьги по далекій вершині.

1907 р.

***

Підбиті голуби знімались
З землі до променів ясних
І знов на землю обривались,
І червоніли груди їх...

Знялися звуки і упали
На бідне серце моє знов...
Вони ж в безоднях десь пропали,
А з серця виступила кров.

1905 р.

***

Нет, не примется верба от чистой реки
Ни на жёлтых песках, ни на скалах:
Там от жажды завянет она, от тоски
По реке, что ей косы ласкала.

Не пытайтесь сосну, от скалы отделив,
Посадить возле речки в долине:
Там засохнет она, жажды не утолив
И тоскуя по дальней вершине.

***

Подбитый голубь поднимался
С земли до солнца самого
И с высоты к земле срывался,
И заалела грудь его...

Взлетели звуки и упали
На сердце страждущее вновь...
И в бездне звуки те пропали,
А сердце обагрила кровь.

***

О слово рідне! Орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпам'ятно забутий.

О слово рідне! Шум дерев!
Музика зір блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними левий рев...

О слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! Вгорі спинися,
Осяй мій край і розлетися
Дощами судними над ним.

1907 р.

***

Родной язык! Орёл подбитый!
И боль, и смех в устах чужих!
Певучий гром отцов моих,
Детьми беспмятно забытый..

Родное слово! Звуков блеск!
Симфония зорь синеоких,
Простой напев степей широких,
Днепра меж ними гневный плеск...

О слово! Будь мечом моим!
Нет, солнцем стань! На небо взвейся
И, озарив мой край, пролейся
Дождями судными над ним.

***

Народ, як мертвий, спить без снів,
А я на лірі граю
І вас, нудьгуючих панів,
Піснями розважаю.

Ганьба мені, ганьба мені!
Замовкніть, срібні струни,
Бо цілий край кана в багні,
І скрізь мерці і труни.

Ні! Хочу ліру я розбить,
Узяти сурму мідну
І з нею з гір мерців будить
І Україну бідну.

Лишу я співи про красу,
Забуду власні жалі
І з гір високих понесу
Народові скрижалі.

1908 р.

***

Народ, как мёртвый, спит без снов,
На лире я играю
И вас, скучающих панов,
Напевом развлекаю.

Позор мне! Оборвите глас,
Серебряные струны:
В родном краю втоптали в грязь
Души златые руны!

Нет! Лиру я хочу разбить –
Необходима крайне
Труба, чтоб мертвецов будить
И бедную Украину.

Не буду воспевать красу,
Свои печали – в воду.
Я с гор высоких принесу
Скрижали для народа.

НАД МОРЕМ

– Шуміть, шуміть, морські безодні,
Сміліше, море, в бій лети!
Душа моя така ж сьогодні
Крилата, вільна, як і ти.

Стою над кручею страшною,
Каскади злотні сонце лле,
А там, внизу десь, підо мною,
В гранітні бубни море б'є.

- Руйнуй, руйнуй холодні скелі.
З піснями труни розбивай,
І з мене теж пісні веселі
Летять, як хвилі, в рідний край.

А в тім краю, у тій пустелі,
В краю прокляття і ганьби
Одні – глухі, байдужі скелі,
Другі – осліплені раби.

І скарги зойк несеться з мене,
І гніву дим за ним летить,
А море, вільне і шалене,
Танцює, грає і шумить.

– Танцюй, танцюй, мій коню сивий!
Весь в піні гриву розпускай,
Летім у край мій нещасливий,
Летім у мій невірний край!..

...На човні я...вітри співають,
Кричать чайки, кудись звучи...
В очах моїх знамена мають,
В ушах моїх брязчать мечі!

1908 р.

НАД МОРЕМ

– Шуми, морской простор безбрежный,
Смелее, море, в бой лети!
Моя душа чиста, как прежде,
Вольна, крылата, как и ты!

Стою один над страшной кручей,
Каскады света солнце льёт,
А подо мной, во тьме, могуче
В гранитный бубен море бьёт.

– Ломай, круши! Пусть камень треснет.
Гробы под песню разбивай, –
Хочу я, чтоб летели песни,
Как волны, в мой родимый край.

А в том краю пустынно-хилом
Влачат, как рок, постыдный быт
Одни бездушные, глухие,
Иль ослеплённые рабы.

И жалоб вскрик мой разнесётся,
И гнева дым за ним летит.
А море вольно разольётся,
Играет, пляшет и шумит.

– Танцуй, танцуй, скакун мой сивый!
Весь в пене гриву распускай!
Помчимся в край мой несчастливый,
Помчим в мой подневольный край!

...Я на плоту... Пусть ветры веют,
Призывно чаек крик звучит...
В моих глазах знамёна реют,
В моих ушах звенят мечи!

***

Ллється море, плеще в берег,
Б'ється в сірі скелі,
Мов з кайданів хоче вийти
На степи веселі.

Ой і ми на волю рвались,
В сірі скелі били...
Море, море! Глянь, – усюди
Наших хвиль могили...

1908 р.

***

Воля!? Воля!? Сниться, може?
Друже! Брате! Говори!
Що? Народ? Солдати? Боже!
Бій... червоні прапори!..

З тюрем в'язнів випускають!?
Прилучаються міста!..
Далі, далі! Хай співають
Золоті твої вуста

Марсельську! Швидше б ранок!
Чом так тихо на селі!?
На дзвіницю! Вже світанок!
Люди! Воля на землі!

1917 р.

***

Льётся море, плещет в берег,
Бьётся в камень серый,
Словно хочет, сбросив цепи,
Выйти в мир весёлый

Ох и мы на волю рвались,
В серый камень били...
Море, море! Глянь – повсюду
Наших волн могилы.

***

Воля!? Воля!? Снится, может?
Говори, где друг, где враг!
Что? Народ? Солдаты? Боже!
Бой идёт... И красный стяг!..

Заключённых в тюрьмах нету?
В городах народ восстал!..
Дальше, дальше! Пусть об этом
Мне поют твои уста

Марсельезу! Жду рассвета!
Что так тихо на селе?!
Бей в набаты! Солнце светит!
Люди! Воля на земле!

***

На місце міністра фінансів колись
Осла-дивака посадили,
Корови ногами за боки взялись,
Сміялись бики до знесли.

А в нас, подивіться, цілком навпаки:
Пожовкла зелена діброва,
Голосять телята, сумують бики,
І диха на ладан корова.

1917 р.

***

Вони зійшлися, небораки,
В ім'я найвищої мети,
Щоб всім єдиним фронтом йти,
І перегризлись, як собаки,
Пересварились, як коти,
І розповзлись, наче раки.

1919 р.

***

Ослу как-то место минфина досталось.
Наверное, дали по квоте.
Коровы ногами за брюхо хватались,
Смеялись быки до икоты.

У нас, посмотрите, в ином вышло стиле:
Желтеет дубравы корона,
Рыдают телята, быки загрустили,
И дышит на ладан корова.

***

Собрались олухи для драки,
Чтоб ради призрачной мечты
Единым фронтом в бой идти –
И перегрызлись, как собаки,
Переругались, как коты,
И снова расползлись, как раки.

МОЯ ОРІЄНТАЦІЯ

Орієнтуймося! Спасибі!
Але на кого? – Докажіть!
Чи легко це зробити рибі,
Коли на березі лежить?

Орієнтація шість років
Була у мене на царя.
Страшний для мене був Набоків,
Вже не кажу про Носаря.

Пізніш папашу Мілюкова
Я, наче батька, полюбив,
Хоча до нього від Гучкова
Я колосальний крок зробив.

Аж – революція! Керенський
І чорт, і д'явол – більшовик,
І все, чого язик рутенський
Казати голосно не звик.

А далі знаєте – Антанта...
І німці... врешті хто кого?!
Назвіть ви лицаря-гіганта...
Тепер би я назвав його.

Від німців... став в Париж писати
І до Денікіна пішов.
Поніс йому кріси, гармати,
Віддав народну честь і кров.

Тепер Денікіна немає,
Юденіч впав, Колчак в петлі, –
Орієнтація зникає
І берег рідної землі.

Сиджу то тут, то в Бухаресті,
Виношу тисячі негод...
Орієнтуюся, нарешті,
Востанне вже, на свій народ!

1919 р.

МОЯ ОРИЕНТАЦИЯ

Ориентируйтесь! – Спасибо!
А на кого? – И ни гу-гу.
Легко ли это сделать рыбе,
Когда лежит на берегу?

Шесть лет я грудью шёл и боком –
Брал направление на царя,
Был страшен для меня Набоков,
Не говоря про Носаря.

Потом папашу Милюкова,
Как сын, я слушал, не дыша,
Хотя к нему после Гучкова
Я сделал колоссальный шаг.

Вдруг – революция! Керенский
И чёрт, и дьявол – большевик,
И всё, о чём язык плебейский
Сказать открыто не привык.

А дальше знаете – Антанта
И немцы... знать бы, кто кого?!
В ком видеть рыцаря-гиганта?..
Теперь бы я назвал его.

От немцев... слал в Париж писушки,
Потом Деникин дал мне кров.
Ему принёс снаряды, пушки,
Отдав народа честь и кровь.

Разбит Юденич, пал Деникин
И Колчака давно смели... –
Ориентация поникла,
И не видать родной земли.

Париж и Вена – всё постыло,
Терплю здесь тысячи невзгод...
Но всё ж нашёл ориентиры,
В последний раз, – на свой народ!

***

Життя минає, наче сон,
У пущі, серед лісу.
І вже чиясь страшна рука
Береться за завісу.

Постій!.. Ще вечір не погас,
Ще повний шуму праліс...
Ще серце кров'ю не зійшло,
Пісні не доспівались.

13.01. 1944 р.

***

Уходить жизнь. Последний акт –
И действие оборвётся...
И чья-то страшная рука
За занавес берётся.

Постой!... Ещё закат багров,
Лес не утратил прелесть...
Ещё осталась в сердце кровь,
И песни не допелись.

ЗМІСТ

Слово к читателю. Валерій Корниець.....	3
ВОЛОДИМИР БАЗИЛЕВСЬКИЙ	
Стоїть гора.....	6
Стоит гора.....	7
«Вперлися в дюни. Урвався шлях...».....	8
«В дюны упёрлись. Дорогу искать...».....	9
«Відстріл поетів – не профанація...».....	10
«Травля поетов – не профанація...».....	11
«Прогуляв – золотий свій розтринькав запас...».....	12
«Прогулял – золотий растрянжирил запас...».....	13
«Цей місяць веселий – на щастя підкова...».....	14
«Был месяц весёлый – на счастье подкова...».....	15
«Рзвив зв’язків – сумна картина...».....	16
«Рвёт время дружеские сети...».....	16
«Ні знаменитим, ні везучим...».....	17
«Ни к знаменитым, ни к везучим...».....	17
«Сорокарічні початківці...».....	18
«Вот начинающих под старость...».....	18
«Чуже тепло – як іскорка з багаття...».....	19
«Тепло чужое – от костра искринка...».....	19
«Сонце укліякло багряно...».....	20
«Солнце застыло багряно...».....	20
«Несе нас, немов на покуту...».....	21
«Нам, как на погибель, неймётся...».....	21
«І вишень жар, і в полі квіти...».....	22
«И вишен жар, и поле – цветом...».....	23
«В’ється вечірній димок...».....	24
«Вьётся вечерний дымок...».....	25
«Муки творень – народження муки...».....	26
«Муки творчества – муки при родах...».....	27
Сліпі.....	28
Слепцы.....	29
«Витягнеш руку у просторі й часі...».....	30
«Руку в пространстве и времени поднял...».....	31
ВАЛЕРІЙ ГОНЧАРЕНКО	
До України.....	32
К Украине.....	33

Віра.....	34
Вера.....	35
«Зелений бог вітрів у лузі. . .»	36
«Зелёный бог ветров бутузил. . .»	37
Осліплий пес.....	38
Ослепший пес.....	39
Вітання горлиці.....	40
Приветствие горлице.....	41
На розі полудня.....	42
На пике полдня.....	43
Предтечі.....	44
Предтечи.....	45
Тому, хто помре на світанку.....	46
Тому, хто умрёт на рассвете.....	47
«Бути променем чи краплиною. . .»	48
«Бьтъ лучом или каплей синею. . .».....	49
«Не розбуркати кроками. . .»	50
«Не пробудится рокогом. . .»	51
«Пам'ять, танеш, пам'ять, танеш. . .»	52
«Память, таешь, память, таешь. . .»	53
Послання до пітекантропа.....	54
Послание питекантропу.....	55
День до вечора	56
День до вечера	57
«Котились велосипеди. . .»	58
«Катились велосипеды. . .»	59
Я все зберіг	60
Я всё сберёг.....	60
«Темнів небосхил натомлений. . .»	61
«Темнел небосвод истомленно. . .»	61
«Уже обрій вечірній заорано. . .»	62
«Небокрай пал, закатом простреленный. . .»	63
Сонет.....	64
Сонет.....	65
«Затихло все на оболоні. . .»	66
«Затихло всё на оболони. . .»	67
Мить.....	68
Мгновение.....	69
«Доволі волі і недолі. . .»	70
«Довольно воли и недоли. . .»	71

АНАТОЛІЙ КРИМСЬКИЙ

Поезія.....	72
Поэзия.....	73
Про підлоту (притча).....	74
О подлости (притча).....	75
«А восени вітри над площами. . .».....	76
«А осенью ветра над площадью. . .».....	77
«Кохана, не бійся. . .».....	78
«Любимая, смейся. . .».....	79
Осіння гіркота.....	80
Осенняя горечь.....	81
Пісня сивого вечора.....	82
Песня сивого вечера.....	83
«Був вечір, вигаданий мною. . .».....	84
«Был вечер, выдуманный мною. . .».....	85
Не здаюся відчаю.....	86
Не сдаюсь отчаянью.....	87
Матері.....	88
Матери.....	89
Етюд.....	90
Этюд.....	91
«Із тобою, моя мила. . .».....	92
«Я с тобой, моя родная. . .».....	93
«Перед очима жовте, червоне, синє. . .».....	94
«Перед глазами жёлтым, и красным, и синим. . .».....	95
«Пролетіли дикі гуси, пролетіли. . .».....	96
«Гуси дикие неожиданно пролетели. . .».....	97
Напередодні.....	98
Накануне.....	99
«Авангардистам».....	100
«Авангардистам».....	100
«В небі місяць – білий серп. . .».....	101
«В небе месяц – белый серп. . .».....	101
ЛЕОНІД НАРОДОВИЙ	
«Іду селом. . .».....	102
«Иду селом. . .».....	103
«Пахли яблуками губи. . .».....	104
«Пахли яблоками губы. . .».....	104
«Тривожний серця смолоскип. . .».....	105
«Тревожный сердца смолоскип. . .».....	105

«З мечем і плугом . . .».....	106
«С мечом и плугом . . .».....	106
«Ми прославляем мозолі . . .».....	107
«Мозоли славим много лет . . .».....	107
Ще рано вмирати.....	108
Умирать ещё рано.....	109
Молодість.....	110
Молодость.....	111
«В шаленстві днів до болю хочеться . . .».....	112
«В горячке дней до боли хочется . . .».....	112
Зайві люди.....	113
Лишние люди.....	113
«Буває: дні важке змережать . . .».....	114
«Бывает: грянут дни тревожные . . .».....	115

ВАЛЕРІЙ ЮР'ЄВ

Крила.....	116
Крылья.....	117
Простота.....	118
Простота.....	118
«Що ж сниться матері, коли десь опівночі . . .».....	119
«Что видит мать во сне глубокой ночью . . .».....	119
«Чи є у мене в світі вороги . . .».....	120
«Могли жить на свете без врагов . . .».....	120
«Легенькі плаття гралися мережками . . .».....	121
«Играли платья лёгкими мережками . . .».....	121
Ніжність.....	122
Нежность.....	123
Сонет тривоги.....	124
Сонет тревоги.....	125
Строфи моєї осені.....	126
Строфы моей осени.....	126
«Ще теплі зорі хиллять долу . . .».....	127
«Ещё склонялись зори к долу . . .».....	127
Ингул.....	128
Ингул.....	129

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ

Іскра.....	130
Искра.....	131
Чари ночі.....	132
Чары ночи.....	133

Айстри.....	134
Астры.....	135
«В болотах жаби рай знайшли. . .».....	136
«В болоте жабы рай нашли. . .»	137
«Гроза пройшла. . . зітхнули трави. . .».....	138
«Гроза прошла...Вздохнули травы. . .».....	139
«Для всіх ти мертва і смішна. . .».....	140
«Для всех мертва ты и смешна. . .»	141
«Міцно і солодко, кров'ю упившись. . .»	142
«Крепко и сладостно, кровью упившись. . .»	143
На чужині (пісня).....	144
На чужбине (песня).....	145
«Столітні велетні дуби. . .»	146
«Росли столетние дубы. . .».....	146
«З журбою радість обнялась. . .»	147
«С печалью радість обнялась. . .»	147
«Не беріть із зеленого лугу верби. . .».....	148
«Нет, не примется верба от чистой реки. . .»	148
«Підбиті голуби знімались. . .»	149
«Подбитый голубь поднимался. . .».....	149
«О слово рідне! Орле скутий! . . .».....	150
«Родное слово! Птах подбитый! . . .»	151
«Народ, як мертвий, спить без снів. . .»	152
«Народ, как мёртвый, спит без снов. . .»	153
Над морем.....	154
Над морем.....	155
«Льється море, плеще в берег. . .».....	156
«Льётся море, плещет в берег. . .»	156
«Воля!? Воля!? Сниться, може? . . .».....	157
«Воля!? Воля!? Снится, может? . . .»	157
«На місце міністра фінансів колись. . .».....	158
«Ослу как-то место минфина досталось. . .».....	158
«Вони зішлись, небораки. . .»	159
«Собрались олухи для драки. . .».....	159
Моя орієнтація.....	160
Моя ориентация.....	161
«Життя минає, наче сон. . .».....	162
«Уходит жизнь. Последний акт. . .».....	162

ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАННЯ

Валерій Петрович Корнієць

ПЕРЕДЗВОНИ

Українською та російською мовами

Редактор: С. Янчуков

Коректор: А. Корінь

Верстка: А.Тараненко

Зверстано та надруковано “Центрально-Українське видавництво”

Україна, 25006, м.Кіровоград, вул. Тимірязєва, 69.

Тел.: (0522) 24-25-96, 24-48-51.